

LETO XXII. Stev. 91
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVljena 2. OKTOBRA
1945 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1948 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT TEDNIK
OD 1. JUNJA 1949 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z "BORBO"

NAŠI POSLANCI NA IZREDNI SEJI NARODNEGA SOBRANJA

Prisrčen sprejem in pozdrav

Pozdravna govora, ki so jih navzoči večkrat prekinili z dolgotrajnimi ovacijami, sta izmenjala predsednika skupščin Ferdinand Kozovski in Moša Pijade - O ostavki predsednika vlade Červenkova bo Sobranje razpravljalo danes

Sofija, 16. aprila (Tanjug). Danes dopoldne je bila izredna seja Narodnega sobranja Bolgarije. Seje se je udeležila tudi jugoslovanska parlamentarna delegacija z Mošo Pijadom na čelu.

Ko je prišla delegacija jugoslovanske Zvezne skupščine s predsednikom Prezidija Narodnega sobranja Georgijem Damjanovom v dvorano, so vsi ljudski poslanci in občinstvo na galerijah vstali in jo pozdravljali z dolgotrajnimi ovacijami. Ovacije so se večkrat ponovile med pozdravnimi govori, ki sta ju izmenjala predsednik Sobranja Kozovski in vodja jugoslovanske delegacije Moša Pijade. Jugoslovanska delegacija je zasedla mesto na desno od predsednika Sobranja, v vladni loži.

Seje sobranja so se udeležili predsednik bolgarske vlade Vlko

Cervenkov s podpredsednikom Jugo- vovom, Trajkovom, Mihajlovom in Damjanovom ter ostalimi člani vlade. Galerije dvorane so bile nabito polne. Današnji dopoldanski seji je prisostvovalo tudi mnogo novinarjev, med njimi 10 stalnih in posebnih poročevalcev iz tujine. Takoj po začetku seje so sprejeli naslednji dnevni red: Obravnavanje prošnje predsednika ministrskega sveta, da bi ga razrešili predsedniških dolžnosti, in izvolitev novega predsednika ministrskega sveta. Razen tega bo predsednik Sobranja Kozovski poročal o obisku delegacije Narodnega sobranja v Sovjetski zvezi.

med državami. Pred našima dvema deželama se odkrivajo realne možnosti za čedalje tesnejše sodelovanje, za čedalje globlje in pristrčnejše bratske stike, za življenjske koristi naših narodov, za socializem ter okrepitev miru na vsem svetu, je rekel na koncu svojega govora predsednik Sobranja Ferdinand Kozovski.

ODGOVOR PREDSEDNIKA SKUPŠČINE MOŠE PIJADA

Politika koeksistence

je omogočila razvijanje prijateljskih vezi s svetom

V odgovoru na pozdrav se je vodja jugoslovanske delegacije Moša Pijade zahvalil za prisrčni sprejem, ki ga je bila deležna de-

splošnega popuščanja napetosti, potrebni odločni napori slehernega naroda in združeni napori vseh, da bi zagotovili čim trajnejši mir in splošen napredek za vse narode sveta.

Moša Pijade je nadalje poudaril, da si je Jugoslavija v svoji zunanji politiki zmerom prizadevala, da bi čimbolj razvila prijateljske stike z vsemi deželami ne (Nadaljevanje na 3. strani)

Moša Pijade

legacija na poti po Bolgariji in v Narodnem sobranju ter poudaril, da bo delegacija Narodnega sobranja LR Bolgarije, ko bo v kratkem vrnila obisk v Jugoslavijo, deležna enako prisrčnega in prijateljskega sprejema. Izjavil je tudi, da se je jugoslovanska delegacija v kratkem času svojega bivanja v Bolgariji lahko prepričala o velikih uspehih, doseženih doslej v socialistični izgradnji dežele ter izrazil upanje, da bo to pot nadaljevala.

Ko smo prišli v vašo deželo, je rekel nadalje Moša Pijade, smo bili prepričani, da je navezovanje normalnih stikov dobrih sosedov med našima dvema deželama že dovolj napredovalo, da bi lahko na obeh straneh storili nadaljnje uspešne napore za boljše medsebojno razumevanje in sodelovanje, tako v medsebojnih prijateljskih stikih, kakor tudi na področju splošnih mednarodnih odnosov, kjer so prav zdaj, v dobi

V uradnih jugoslovanskih krogi pripisujejo obisku ministra Langeja velik pomen. Poudarjajo namreč, da bo njegov obisk še bolj okrepil že tako tesne in prijateljske stike med Jugoslavijo in Norveško. Norveški zunanji minister bo imel med svojim obiskom z visokimi jugoslovanskimi državnimi političnimi razgovori in ob tej priložnosti bo izmenjal z njimi gledišča o mnogih mednarodnih problemih in nadaljnjem sodelovanju med obema deželama.

V Beogradu poudarjajo, da izvirajo prijateljstvo med Jugoslavijo in Norveško že iz vojnih časov. Jugoslovani nikoli ne bodo pozabili pomoči, ki so jo nudili Norvežani in mnoge njihove organizacije jugoslovanskim internancem v drugi svetovni vojni. V Beogradu poudarjajo, da sta doživeli Jugoslavija in Norveška isto usodo, ker sta bili obe pod nemško okupacijo. Zato je razumljivo, da so bili takoj po vojni med obema deželama upostavljeni diplomatski stiki.

IZJAVA FRANCOŠKEGA DRŽAVNEGA TAJNIKA ZA ZUNANJI ZADEVE MAURICEA FAURA:

SKUPNA POLITIKA

nas bo še bolj zblížala spricho obiska maršala Tita

Pariz, 16. apr. (Tanjug). Francoski državni tajnik za zunanje zadeve Maurice Faure je izrazil danes prepričanje, da bo bližnji obisk jugoslovanskega predsednika Tita še bolj prispeval k zblízanju med Jugoslavijo in Francijo in k oskladitvi pogledov doeh prijateljskih dežel na velike mednarodne probleme.

Potem ko je poudaril pomen, ki ga francoska vlada pripisuje obisku predsednika Tita, je Maurice Faure opozoril na vlogo Jugoslavije v povojnem obdobju in dejal, da sta si zunanji politiki Jugoslavije in Francije v marsičem močno podobni. Pripomnil je: »Nedvomno lahko rečemo, da imamo v določeni meri že zdaj skupno politiko, to zblízanje gledišč pa bo še bolj plodno spricho obiska maršala Tita.«

V odsotnosti zunanjega ministra Pineauja je državni tajnik Maurice Faure sprejel danes opoldne člane jugoslovanske novinarske delegacije in se z njimi eno uro prisrčno in prijateljsko razgovarjal. »Prepričan sem, da sta Vaš obisk v Franciji, kot tudi obisk francoskih novinarjev v Jugoslaviji, najboljša priprava na bližnji

obisk jugoslovanskega predsednika, ki ga bomo tu sprejeli z najboljimi željami,« je izjavil državni tajnik za zunanje zadeve. Sprejemu jugoslovanskih novinarjev v zunanjem ministrstvu je prisostvoval tudi predsednik zunanje-politične komisije francoskega parlamenta Daniel Mayer, ki je ob tej priložnosti govoril o svojih vtisih s potovanja po Jugoslaviji ter izrazil zadovoljstvo s srečanji z jugoslovanskimi državniki.

Veleposlanik dr. Bebler se je vrnil v Francijo

Pariz, 16. apr. (Tanjug). Jugoslovanski veleposlanik v Franciji dr. Aleš Bebler je prispel v Pariz po krajšem posvetovanju v Državnem tajništvu za zunanje zadeve v Beogradu.

NORVEŠKI ZUNANJI MINISTER LANGE PRIDE V JUGOSLAVIJO

Prijateljstvo iz vojnih časov

se je poslej nenehno krepilo in izražalo v vrsti medsebojnih obiskov

Beograd, 16. aprila. (Tanjug). Norveški zunanji minister Halvard Lange prispe v Jugoslavijo na povabilo državnega sekretarja za zunanje zadeve Popoviča katerega gost bo od 20. do 28. aprila. Davi je prispel v Beograd jugoslovanski veleposlanik na Norveškem Vladimir Rolovič, ki ostane tu med uradnim obiskom ministra Langeja.

ni obisk podpredsednika Izvršnega sveta Edvarda Kardelja in predsednika LR Hrvatske Vladimira Bakarića na Norveškem oktobra 1954, dalje obisk delegacije SZDL z Veljkom Vlahovičem na čelu lani v oktobru, ko so jugoslovanski predstavniki s funkcionarji Delavske stranke Norveške obravnavali pereče mednarodne probleme, vprašanja mednarodnega delavskega gibanja ter sodelovanja med Socialistično zvezo in norveško Delavsko stranko. Razgovori o teh vprašanjih se bodo nadaljevali letos poleti, ko prispe v Beograd delegacija Delavske stranke Norveške. Pomemben je bil tudi obisk predsednika zunanje-političnega odbora norveškega parlamenta in člana Izvršnega odbora Delavske stranke Norveške Fin Maa v Jugoslaviji.

Sodelovanje med Jugoslavijo in Norveško je pomembno tudi na ostalih področjih meddržavnih stikov. Pred dvema tednoma je začel veljati sporazum o kulturnem sodelovanju med Jugoslavijo in Norveško, ki bo nedvomno vplival na še večjo dejavnost na tem področju, letos poleti pa se bodo začela tudi nova trgovinska pogajanja med obema deželama.

Minister G. Lange prispe v Beograd v petek popoldne. Sprejeli ga bodo predsednik republike Josip Broz Tito, predsednik Zvezne ljudske skupščine Moša Pijade in podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj. G. Lange bo večino časa preživel v Beogradu, potem pa bo obiskal Zagreb, Reko in nekatera druga mesta. Računajo tudi, da bo predaval na Inštitutu za mednarodno politiko in gospodarstvo o sodelovanju nordijskih dežel.

Sklicanje Ljudske skupščine LRS

Predsednik Ljudske skupščine LRS sklicuje oba zbora Ljudske skupščine LRS na ločeni seji, ki bosta v torek, dne 24. aprila ob 10. uri.

Predlog dnevnega reda: Določitev dnevnega reda.

Iz tajništva Ljudske skupščine LRS

PRELOŽITEV SEJE ODBORA ZA ORGANIZACIJO OBLASTI IN UPRAVE

Predsednik odbora za organizacijo oblasti in uprave je preložil sejo odbora, ki je bila sklicana za 18. april t. l. ob 17. uri, na 18. april ob 10. uri v prostorih Ljudske skupščine LRS v Ljubljani.

Iz tajništva Ljudske skupščine LRS

POZDRAV PREDSEDNIKA SOBRANJA KOZOVSKEGA

Stiki dobrih sosedov

ustrezajo življenjskim koristim naših narodov

Potem ko so sprejeli dnevni red, je imel predsednik Narodnega sobranja Ferdinand Kozovski govor, v katerem je v imenu Narodnega sobranja in vsega bolgarskega naroda izrazil zadovoljstvo, da je navzoča na tej seji jugoslovanska parlamentarna delegacija. Naporom naših dveh dežel v zadnjih dveh letih je treba pripisati, je rekel Kozovski, da imamo zdaj normalne stike dobrih sosedov, ki so na pravi poti, da postanejo takšni, kakršni morajo biti med dvema bratskima socialističnima deželama. To je radostno dejstvo, ki ustreza življenjskim koristim naših narodov, hrepenceh po miru in socializmu, po prijateljstvu in sodelovanju z vsemi narodi na podlagi enakopravnosti in vzajemnih koristi. Trdno smo prepričani, je nadaljeval Kozovski, da bo tako vaš sedanj obisk pri nas, kakor tudi bodoči obisk delegacije Narodnega sobranja Ljudske republike Bolgarije v Jugoslaviji mnogo pripomogel k na-

šemu medsebojnemu spoznavanju in zblízanju, pa tudi k izmenjavi izkušenj v velikem in skupnem delu narodov obeh dežel.

Kozovski je nadalje rekel, da so čvrsti prijateljski in stiki dobrih sosedov med Bolgarijo in Jugoslavijo izredno važen činitelj za mir na Balkanu. Nadaljnji razvoj prijateljskih stikov med obema deželama bo važen činitelj za nenehno zboljševanje političnih razmer na Balkanu v korist balkanskih narodov, pa tudi svetovnega miru in varnosti.

Za položaj na svetu, je nadaljeval Kozovski, je zdaj značilno počitno popuščanje napetosti v odnosih med državami. V tem oziru imajo in bodo še imeli veliki vpliv tudi zgodovinski sklepi 20. kongresa Komunistične partije Sovjetske zveze. Odrpajo se nove ugodne možnosti za nadaljnjo razjasnitev mednarodnega vzdušja, za razvijanje prijateljskih in stikov dobrih sosedov

BRITANSKI ZUNANJI MINISTER V SPODNJEM DOMU

V RAZOROŽITVI NAPREDEK

so pa še znatne razlike v glediščih

London, 16. aprila (Tanjug). Britanski zunanji minister Selwyn Lloyd je izjavil, da so na razpravah o razorožitvi dosegli določen napredek, da pa so razlike v glediščih še vedno znatne.

V odgovoru na vprašanja poslancev o razorožitvi je Selwyn Lloyd danes v Spodnjem domu izjavil, da je sovjetska vlada sprejela nekatere dele anglo-francoskih predlogov, da pa se gledišča sovjetske vlade ter vlad Velike Britanije in Francije razlikujejo v zvezi z vprašanjem, kakšna pooblastila naj bi imela

kontrolna organizacija. Mi vsi se zavedamo težav pri nadzoru nju kakršnekol oblike jedrske razorožitve, je rekel dalje Lloyd, toda tudi dejstva, da mora sporazum o razorožitvi predvideti ukrepe za jedrsko razorožitev. Pripomnil je, da bo treba glede tega razpravo s Sovjetsko zvezo nadaljevati.

Potem ko je poudaril, da so dane možnosti za nadaljnje razgovore o velikosti konvencionalnih orožnih sil, je Selwyn Lloyd povzel: »Proces razorožitve in ureditev političnih problemov, ki so vzrok mednarodne napetosti, sta povezana. Ni realistično pričakovati uresničenja razorožitvenih načrtov v vseh fazah, preden ne bomo uredili spornih političnih vprašanj. Ta dva procesa morata iti vzporedno.« Britanski zunanji minister je na koncu izjavil, da bo vlada ob koncu zasedanja ožjega odbora OZN za razorožitev objavila Belo knjigo o razorožitvi.

»Bosna« pripelje riž

Beograd, 16. apr. (Jugopress). Okrog 18. aprila bo prispelo v reško pristanišče z ladjo »Bosna« 11.000 ton riža, darilo predsednika burmanske vlade U Nuja Jugoslaviji. Ladjo bodo sprejeli predstavniki naše vlade in burmanskega veleposlaništva.

Med bivanjem v Burmi je predsednik Tito poudaril burmanski vojski opremo za eno brigado, predsednik burmanske vlade U Nu pa je daroval Jugoslaviji 20.000 ton riža. Ladja »Bosna« bo pripeljala večji del tega darila.

BLAŽO JOVANOVIĆ O MLADINI

VZTRAJNI VSAKDANJI VPLIV NA VZGOJO MLADEGA RODU

Titograd, 16. aprila. (Tanjug). Predsednik Ljudske skupščine Crne gore Blažo Jovanović je govoril na konferenci mladine titogradskega okraja o potrebi po neposrednejših stikov z mladim rodом.

Blažo Jovanović je rekel, da okrajni, občinski in drugi mladinski zbori čisto ne zanimajo mnogih članov Ljudske mladine, ker na njih zelo posplošno, včasih z obiljem fraz in citatov govore o problemih mladinske organizacije, ni pa stikov in pomoči v vsakdanjem življenju. Posledica takšnih sablon je bila, da se je pojavilo med mladino pijančevanje, kvartanje, ponekod pa tudi kriminal. Skupnice fantečev po mestih običajno zaradi malomarnega oblačenja imenujejo postopače, ponekod pa jih prištevajo tudi med ljudi, ki jim socializem ni pri srcu. »Trdim,« je rekel Blažo Jovanović, »da s temi fanti predstavniki mladinskih organizacij ne govorimo, da jim vodstva mladine, predvsem komunisti, ne pomagajo z vsakodnevnimi tesnimi stiki. Prepričan pa sem, da bi lahko nanje vplivali, da to niso ljudje, ki bi jih bilo treba zavreči. Naš cilj je, da napravimo iz mladega rodu

ljudi s socialističnimi vrlinami. To pa lahko dosežemo z vztrajnim vsakdanjim vplivom, ne pa s političnim obsojanjem.«

Tudi v šoli in v podjetju, je rekel Blažo Jovanović, ni neposrednega stika vodstva mladine z učenci in mladimi delavci. To nam tudi pove, zakaj se mladina ponekod ne zanima za vprašanje šole in kolektiva.

Predsednik Ljudske skupščine Crne gore je očital mladinskim vodstvom in komunistom v mestih, da premalo store, da bi odvrnili mladino od kavarnice in ulice. Omenil je velike možnosti glede organiziranja izletov ter ustanavljanja športnih in kulturnih društev. Nadalje je rekel, da se premalo lotevamo najmanjših akcij, ki vzbujajo plemenita čustva in ljudeh in oblikujejo v njih ustvarjalne navade. Tako na vasih mnogo govorimo o čitalnicah, malo pa je primerov, da bi sekretariat mladinskega aktivna razdelil naloge na skupine

fantov in deklet, da bi sami opravili nekatere za čitalnice koristne posle.

Takšno delo pa bi hitro privedlo do upostavitve majhnega žarišča za razvedrilo in v vsakem primeru za politično delo med kmeti, vstevši starejši ljudi. »Po mojem mnenju,« je rekel predsednik Jovanović, »kmečko dekle ni dobra mladinka, če nima lepo pospravljene hiše, če ni dobra gospodinja, če ne uporablja znanja, ki si ga je pridobila v tečaju za zdravstveno izobrazbo. Z razvijanjem takšnih lastnosti vzgajamo mladino. Temu pa ne posvečamo pozornosti, ker se nam zdi nepomembno.«

Blažo Jovanović je govoril tudi o pridobitvi novega znanja in poudaril, da si ga ne pridobimo samo v šolski klopi, marveč v vsakdanjem življenju. Mestna mladina mora biti zainteresirana na samoupravljanju in problemih podjetij, na vasi pa za razvoj socialističnih odnosov prek kmetijskih zadrug, kajti vse to pomeni širši pojem učenja. Mladini rod naj to dela, ker se mora pripraviti, da bo prevzel upravljanje v naši deželi.«

VREMENSKA NAPOVED

za torek, 17. aprila

Toplo precej oblačno. Vmes kratkotrajne padavine, deloma v obliki plohi, zlasti v zahodni Sloveniji. Temperatura ponoči od 7 do 11 stopinj, čez dan do 20 stopinj.

Izgledi za nadaljnje tri dni: Se nadalje precej oblačno vreme. Predvsem sprva nekaj padavin.

PRED ZASEDANJEM LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Državna uprava prilagaja funkcije razvoju samoupravljanja

Predlog zakona o upravnih organih v LRS teži po nadaljnji izgradnji mehanizma republiške državne uprave in njenega delovanja

Na zadnjem zasedanju je Zvezna ljudska skupščina sprejela zakon o državni upravi, ki je v svojih osnovnih določbah konkretiziral načela ustavnega zakona o temeljnih družbenih in političnih ureditvah FLRJ in o zveznih organih oblasti glede vloge, funkcij in dela organov državne uprave. Ta zakon je hkrati postavil tudi podrobnejša načela o organizaciji zvezne in republiške uprave. V skladu z načeli tega zakona je Zvezna skupščina sprejela tudi zakon o zveznih upravnih organih. Na osnovi načel zveznega zakona o državni upravi bo Ljudska skupščina LRS na svojem prihodnjem zasedanju sklepala o predlogu zakona o upravnih organih v LR Sloveniji.

Ta zakonski predlog se glede konkretne organizacije republiške uprave ravna po načelih zveznega zakona o državni upravi. Državni sekretariati v republiki naj bi se ustanovili za področje notranjih zadev, za pravosodno upravo in za finance. Zaradi enotnega delovanja ustreznih organov se — podobno kot v organizaciji zvezne uprave — odpravljata Republiški državni sekretariat za gospodarstvo in Državni sekretariat za občo upravo in proračun. Za opravljanje strokovnih zadev iz pristojnosti Izvršnega sveta in upravnih zadev na upravnih področjih, kjer glede na njihov obseg ni potrebe po formiranju državnih sekretariatov, vendar morajo na teh področjih obstajati ustrezni samostojni upravni organi, pa se po predlogu republiškega zakona o upravnih organih ustanovijo sekretariati Izvršnega sveta: za zakonodajo in organizacijo, za splošne gospodarske zadeve, za industrijo in obrt, za kmetijstvo in gozdarstvo, za blagovni promet, za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve, za promet, za delo, in za občo upravo. Sedanjí Svet za urbanizem kot republiški svet se bo preosnoval v poseben strokovni organ Izvršnega sveta.

Statusa uprav, ki so na poseben način organizirane upravne službe, za katere je značilna večja operativna dejavnost in je s tem v zvezi potrebna tudi večja njihova samostojnost, po mnenju predlagatelja republiškega zakona o upravnih organih ni potrebno spreminjati, razen kolikor je treba doseči vskladitev z zveznim zakonom. Zato naj bi ostale sedanje republiške uprave za gozdarstvo, za vodno gospodarstvo, za ceste in Geodetska uprava še naprej samostojni republiški upravni organi. Uprava za investicije, ki je bila doslej samostojna uprava pod nadzorom Izvršnega sveta, naj bi se vključila v novoustanovljeni sekretariat Izvršnega sveta za splošne gospodarske zadeve. Izmed republiških inspektoratov, ki so tudi posebno organizirane strokovne službe z večjo samostojnostjo, je po mnenju predlagatelja zakonskega predloga samo sanitarni inspektorat takšnega značaja, da bi moral imeti položaj samostojnega republiškega upravnega organa. Vsi drugi inspektorati so vključeni v ustrezne državne sekretariate oziroma sekretariate Izvršnega sveta.

Predlog zakona o upravnih organih in LRS predvideva štiri republiške svete: za šolstvo, za

kulturo in prosveto, za zdravstvo, za socialno varstvo. Praksa je namreč pokazala, da je delovno področje sedanjih dveh republiških svetov, to je Sveta za prosveto in kulturo ter Sveta za zdravstvo in socialno politiko preobširno.

Glede upravnih organov in svetov ljudskih odborov prinaša zakonski predlog samo nekatere spremembe v sedanjo ureditev, ki je neposredno že konkretizirana s statuti občin in okrajev. Zakonski predlog sicer kategorizira področja, za katera naj imajo okrajni in občinski ljudski odbori svete kot svoje izvršilne organe, ki opravljajo tudi nekatere upravne zadeve, vendar prepustja ljudskim odborom, da s svojimi statuti lahko ustanove dva ali več svetov za posamezna področja oziroma da za sorodnih podjetij formirajo en sam svet. Zakonski predlog pa vnaša v sedanjo ureditev spremembo v tem smislu, da za področje družbenega plana in financ določa poseben svet, kar oboje ni samo zadeva gospodarstva v ožjem smislu, ampak neposredno zadeva vsa področja dejavnosti ljudskega odbora. To načelo je n. pr. že upošteval Občinski ljudski odbor Kranj, ki je na svoji zadnji seji razdelil svet za gospodarstvo na šest svetov, med katerimi je tudi poseben svet za družbeni plan in finance.

Za izvršilno-upravne zadeve na področju gospodarstva v pravem pomenu predvideva predlog zakona o upravnih organih LRS ustanovitev posebnega sveta za gospodarstvo. Seveda lahko ljudski odbor ustanovi tudi več svetov za posamezna ožja gospodarska področja. V okrajni upravi naj bi se zaradi vskladitve z organizacijo republiške in zvezne uprave ter zaradi združitve upravnih nalog s področja financ ustanovil — po predlogu zakona — v okrajni upravi posebno tajništvo za finance, ki vključuje proračunsko službo, upravo za dohodek in finančni inspektorat. V delovno področje tega tajništva naj bi prišle — podobno kot v zvezni in republiški upravi —

Zasedanje Sabora Hrvatske

Predsednik Sabora Hrvatske dr. Vladimir Bakarić je sklical za 26. april Republiški svet in zbor proizvajalcev na ločni seji, na katerih bodo razpravljali o republiškem družbenem planu in proračunu.

zadeve premoženjsko-pravnih razmerij glede zemljišč in evidence ter varstvo splošnega ljudskega premoženja. S tem bi dosedanje tajništvo za splošno upravo in proračun izgubilo večino svojih upravnih nalog, zaradi česar to tajništvo ne bi bilo več potrebno. Glede občinske uprave postavlja zakonski predlog načelo, da se celokupna upravna služba organizira v enem samem organu, to je v tajništvu občinskega ljudskega odbora. Toda v bolj razvitih občinah se lahko organizira uprava v več upravnih organih, v zelo razvitih

Enakomernejša preskrba

Ukrepi ljudskih odborov za preskrbo mest s kmetijskimi pridelki

Beograd, 16. apr. (Tanjug). Preskrba mest s kmetijskimi pridelki se je zadnje mesece znatno zboljšala, pozimi pa so se pristojni organi temeljito pripravili, da so zagotovili zadostne količine živil za prihodnjo sezono in ukrenili vse potrebno za enakomernejšo preskrbo v vsem letu.

Vzporedno s tem so dali okrajni ljudski odbori precej denarja za zboljšanje tehnične opreme trgovinskega omrežja in uveljavili nekatere organizacijske spremembe v trgovinskih poslovalnicah in podjetjih. V beogradskega okraju bodo kmalu uredili vprašanje prevoza s 45 velikimi kamioni sedanega voznega parka in še s kakimi 30 majhnimi kamioni, ki jih bo dobavila tovarna avtomobilov v Mariboru. Tudi v drugih mestih se je zboljšal pro-

met z nakupom kamionov iz kreditov na posebnem natečaju Narodne banke ali z drugimi sredstvi.

Poročili iz večjih mest in industrijskih središč bo letos na trgih dovolj živil, skraj vsi pa se pritožujejo, da imajo težave s pomanjkanjem skladišč in opreme.

Skladišča so večidel za kmetijske pridelke neprikladna, ker so nastala v glavnem iz adaptacije starih poslopij. Trgovinske zbornice in ljudski odbori so pripravili dolgoročni program potreb našega trga glede skladišnega prostora. V okviru tega programa bomo investirali letos znatno več denarja, kakor prejšnja leta. Z novimi investicijami bomo zgradili hladilnice, higiensko urejena skladišča, trge itd. V Zagrebu so dali letos iz sklada

za pospeševanje trgovine kakih 120 milijonov za opremo trgovinskega omrežja in kakih 200 milijonov kredita kmetijskim poslovanjem in zadružnim organizacijam, ki bodo svoje pridelke pošiljale izključno na zagrebski trg.

Mesta so si v letošnji sezoni prizadevala, da bi s sklepanjem pogodb zagotovila večino potreb po kmetijskih pridelkih. Trgovinska podjetja se orientirajo v odkupu na državna kmetijska posestva in sposobnejše zadruge. Za ljubljanski trg odkupuje kmetijske pridelke 120 zadrug, izmed katerih je večina sposobna zbirati pridelke od kmetov in jih hitro in v zadostnih količinah pošiljati na mestni trg. Zgodnje sočivje in sadje za mesto bodo zagotovile zadruge s področja Slovenskega Primorja.

V nekaterih okrajih pa še niso sklenili pogodb za predvidene količine kmetijskih pridelkov. To so preprečila sporna vprašanja glede odkupnih cen in nezadostna prireditve trgovinskega omrežja.

Ker je preskrba potrošnih središč v glavnem odvisna od sistema kontrahiranja, sodelovanja zadrug pri odkupu in organizacije trgovinskega omrežja, v Zagrebu vztrajajo na tem, naj bi čimprej proučili pereča vprašanja s tega področja. Zagrebski gospodarski krogi, ki skrbijo za preskrbo, predlagajo, naj bi sklepanje s kmeti pogodb o dobavi kmetijskih pridelkov po določenih cenah, hkrati pa naj bi pomagali kmetom z nasveti, strokovnimi kadri in morda tudi s tehničnimi sredstvi. V Zagrebu tudi predlagajo, naj bi ustanovili sklad za riziko, iz katerega bi denarno podprli podjetje v primerih, ko morajo zaradi velike ponudbe prodati kmetijske pridelke pod odkupno ceno.

Trgovinska podjetja so zadnje mesece skupaj z zainteresiranimi organi in ustanovami uveljavila vrsto ukrepov, da bi se kmetije usmerili na enakomernejšo pridelovanje mestnemu trgu potrebnih pridelkov in hkrati povečali proizvodnjo.

govoril o plačnem sistemu v gradbeništvu, ki ni dovolj stimulativen, kar potrjuje okolnost, da so lani proizvodnost dela v gradbeništvu ni dvignila. Na razna vprašanja s področja kreditiranja je še predstavnik centralne narodne banke za LRS Lahajner podal nekaj zanimivih pojasnil o pereh vprašanih obratnih kreditov in o kreditnih olajšavah gradbeništvu za prehodno dobo.

Na temelju obsežne diskusije je skupščina naposled sprejela vrsto sklepov. Tako bo upravni odbor Zdrženja inženirjev in tehnikov pripravil osnutek plačnega sistema po enoti proizvodnje. Hkrati bo organiziral proučevanje osnov za premijski sistem v gradbenih podjetjih. Opozoril bo pristojne organe na škodljiv pojav, da zapuščajo strokovnjaki podjetja, ker lahko dosežejo v upravnih službi boljše pokojnino. Hkrati se zaradi preniknih premkov nadaljuje beg strokovnjakov iz strokovnih šol v upravne in operativne službe. Komisije za plače je treba tudi opozoriti, da visoka prekoračitve norm pri nekaterih gradbenih podjetjih ni posledica nerealnih norm, marveč posledica nepravilnega načina uporabe norm. Priznani strokovnjaki, ki so z deli pokazali svojo strokovno sposobnost, pa naj dobe pooblastila za izvajanje gradbenih del in za nadzorstvo v obsegu dosežene sposobnosti.

Skupščina v svojih sklepih pozdravlja predlog Zavoda za stanovanjsko graditev v Ljubljani, da se ustanovi gradbeni center, ki bo seznanjal projektante in vse interese za najnovejšimi izdelki naše industrije ter povezoval projektante, izvajalce, investitorje in industrijo gradbenega materiala. Proučiti je tudi možnost centra za specifično mehanizacijo, ki bi mu podjetja s prenosom oddala to mehanizacijo, pri čemer naj bi bil center oproščen vseh družbenih dajatev.

Upravni odbor bo skrbel za izvajanje sklepov s konference opekarniških, gradbenih in projektivnih podjetij v Slatina Radenci, po kateri naj opekarnarje obvezno izdelujejo čimveč novih stropnih elementov, s katerimi se varčuje les, ter druge votle opeke. V opekarniški industriji je treba izenačiti tarife postavke za enaka delovna mesta, izdelati osnutek premijskega pravilnika in določiti zaščitna sredstva za delavce v tej industriji. V Kresnicah, Solkanu in Pečovniku naj se osnujejo postaje za preizkus novih pogonskih goriv in prototipov mehaniziranih jaskastih peči. Najustrenejše strojno podjetje pa je treba zadolžiti za izdelavo prototipa drobilca za kamnolome in apnenice.

Naposled bo upravni odbor pospešeno nadaljeval začeto delo za gradnjo nove centralne javniške šole z internatom in delavnicami. Pri ljubljanskih opekarnah naj se osnuje triletna republiška šola za kvalificirane opekarniške delavce, pri ljubljanski gradbeni šoli v Zagorju pa triletna šola za apneničarje. Ker podjetja industrije gradbenega materiala ne nameščajo v zadostni meri tehniko — tehnologov, bo združenje predlagalo obvezno nameščanje teh kadrov v prizadetih podjetjih.

Prihod finskih sindikalnih funkcionarjev

Včeraj je prispela v Beograd finska sindikalna delegacija, ki bo med desetdnevnim bivanjem proučila nekatere probleme sindikata v Jugoslaviji. Delegacijo vodi Miko Laaksonen, tajnik Centralnega odbora sindikata nameščencev.

Občni zbor Zdrženja dramskih umetnikov Slovenije

Včeraj se je vršil v foyerju ljubljanske drame 6. redni občni zbor Zdrženja dramskih umetnikov Slovenije. Zbor je otvoril predsednik Lojze Drenovec, poročilo o lanskoletnem delovanju pa je podal republiški tajnik Stane Potokar. Njegovemu referatu so sledila še poročila predstavnikov posameznih pododborov, kakor tudi poročanje dramaturga Lojzeta Filipiča o posvetovanju dramskih umetnikov, ki je bilo te dni v Novem Sadu. V diskusiji je bilo na glasloženo, da je potrebno tesnejše sodelovanje med Zdrženjem dramskih umetnikov in sindikatom. Občnemu zboru so prisostvovali poleg članov tudi predsednik Sveta za kulturo OLO Ljubljana dr. Heli Modic, upravnik SNG Juš Kozak in predstavnica Zveze dramskih umetnikov Jugoslavije I. t. v. Nada Škrinjar.

DNEVNA KRONIKA

Delo odborov Narodnega sobranja Makedonije

Odbora za gospodarstvo obeh zborov Narodnega sobranja Makedonije sta sprejela včeraj po štiri dnevnem obravnavanju predlog letošnjega republiškega družbenega plana.

Predlog družbenega plana kakor tudi predlog proračuna za letošnje leto ter zakonski predlog o zaključnem računu za 1954., ki sta ju proračunska odbora obeh zborov včeraj sprejela, bodo obravnavali na bližnjem zasedanju Narodnega sobranja Makedonije, ki bo, kot pričakujejo, konec tega meseca.

Predlog proračuna BiH

Letošnji izdatki bodo po predlogu proračuna Bosne in Hercegovine ostali, kot je bilo poudarjeno na včerajšnji skupni seji proračunskih odborov Ljudske skupščine BiH, na ravni lanskih izdatkov.

Letošnji proračun Bosne in Hercegovine znaša brez investicij in dotacij šest milijard 241 mili-

jonov din in sestavili so ga, kot je dejal predstavnik Republiškega izvršnega sveta Blažo Djuričić, na podlagi temeljnih načel nove gospodarske smeri v letošnjem letu.

Pomembna značilnost proračuna je, da predvideva dotacije samo za dva okraja, in sicer za Livno (140 milijonov) in za Trebinje (181 milijonov). Prav tako je predvidena pomoč v znesku 100 milijonov din, ki jo bodo dali Sarajevu za komunalno dejavnost.

Pomoč žrtvam elementarnih nezdod

Jugoslovanskemu Rdečemu križu je te dni več nacionalnih organizacij Rdečega križa sporočilo, da so poslale gmetno pomoč za žrtve nedavnih elementarnih nezdod v Jugoslaviji. Tako je avstrijski Rdeči križ poslal tisoč kompleto za prvo pomoč v vrednosti 7000 švicarskih frankov, bolgarski Rdeči križ je določil pomoč v hrani, obleki in zdravilih v vrednosti 500.000 levov, švedski Rdeči križ pa je poslal večjo količino obleke in obutve.

Slovenija in Hrvatska imata najvišje povprečje plač v industriji

Rezultati posebne ankete Zveznega zavoda za statistiko

Zvezni zavod za statistiko je v aprilski številki svojega glasila Indeks objavil podatke o povprečnih plačah delavcev in uslužbencev v industriji in rudarstvu, ki jih je zbral na temelju posebne ankete o plačah v gospodarstvu za prvo polletje 1955. Anketa je zajela v vsej državi 259 industrijskih in rudarskih podjetij, ki zaposlujejo 40% vse delovne sile v industriji.

Primerjava povprečnih mesečnih plač z vsemi prejemi po tarifnih pravilnikih, torej tudi s plačami za nadurno delo, nam pokaže, da ima v večini primerov najvišje plače industrija v Sloveniji in Hrvatski.

Med posameznimi panogami industrije so seveda precejšnje razlike. V državnem merilu izkazuje najvišje povprečje delavskih plač filmska industrija z 12.310 din, nato sledijo ladjedelstvo in črna metalurgija z 10.710 din in premogovna industrija z 10.240, barvasta metalurgija z 10.170 din, in grafična industrija z 10.030 din, najnižje pa je povprečje v tobačni industriji s 7400 din, v tekstilni industriji in industriji gradbenega materiala z 8080 din.

DELAVSKE PLAČE V POSAMEZNIH PANOGAH

Primerjava v okviru posameznih panog pa nam daje naslednjo sliko. V premogovni industriji imajo najvišje povprečje plač delavci v premožnikih v Sloveniji. To povprečje znaša za prvo

lansko polletje 13.040 din nasproti 11.480 v Hrvatski, 9530 v Srbiji in 9230 v Bosni. Tudi v črni metalurgiji je glede delavskih plač na prvem mestu Slovenija z mesečnim povprečjem 12.040 din (Bosna 10.090, Hrvatska 9360 din), prav tako v barvasti metalurgiji z 11.850 din (Črna gora 11.670 din, Bosna 10.090, Srbija 10.030, Makedonija 9230 din). V industriji nafte vodi z 10.180 din Hrvatska, ki ima dve največji rafineriji v državi, medtem ko doseže to povprečje za Slovenijo, ki nima rafinerij, 10.810 din. Hrvatska ima s svojo razvito cementno industrijo tudi najvišje povprečje delavskih plač v industriji nekovin, namreč 9300 din (Slovenija 8960, Srbija 8760 din). Povprečna delavska plača v elektroindustriji pa znaša v Hrvatski 9680, v Sloveniji 9580 din, v Črni gori 9470 din, v Makedoniji 9290 din in v Srbiji 8970 din.

Podobna razmerja so v predelovalni industriji. Slovenija izkazuje najvišje povprečje v kemični industriji z 10.360 din (Hrvatska 8900, Srbija 8580, Bosna 8130 din), nadalje v papirni industriji z

9450 din (Hrvatska 9150 din, Srbija 7560), v industriji gumija z 9250 din (Srbija 8480 din, Hrvatska 8370 din) in v tekstilni industriji z 8570 din (Srbija 8200 din, Hrvatska 8090, Bosna 7510, Makedonija 6880 din). V kovinski industriji zaznamujeta najvišje povprečje delavskih plač Hrv. z 10.350 in Slovenija z 10.300 din (Srbija 9270 din, Makedonija 9090, Bosna 8780 din), prav tako v grafični industriji Hrvatska z 11.780 din in Slovenija 11.570 din (Bosna 10.560, Črna gora 10.020, Srbija 8840, Makedonija 8640 din). V živilski industriji je glede višine povprečnih plač na prvem mestu Hrvatska z 8820 din (Slovenija 8150, Srbija 7930, Bosna 7290 din), v usnjarski in čevljarški industriji pa Srbija z 9490 din (Slovenija 9070, Hrvatska 8540, Bosna 8320), naposled v tobačni industriji prav tako Srbija z 8120 din (Slovenija 7730, Bosna 7610, Hrvatska 7050, Makedonija 6560 din).

Seveda so gornji podatki le deloma primerljivi, ker je tudi v okviru iste industrijske panoge struktura podjetij lahko precej različna, po drugi strani pa bi-

stveno vpliva na povprečje tudi kvalifikacijska struktura delavstva, saj je naravno, da je povprečje višje tam, kjer je odstotek kvalificiranih delavcev večji. Pri podatkih, ki jih prinaša statistika za lesno industrijo, je vrhu tega treba še upoštevati, da so v nekaterih republikah pri lesnih kombinatih zajete deloma tudi plače delavcev v gozdarstvu. Za lesno industrijo izkazuje statistika najvišje povprečje v Črni gori z 9110 din, nato sledijo Slovenija 8880 din, Hrvatska 8500 din, Bosna s 7670 din in Srbija s 7430 din.

PLAČE VISOKOKVALIFICIRANIH IN KVALIFICIRANIH DELAVCEV

Za vsako posamezno industrijsko panogo so izkazana po ljudskih republikah tudi povprečja za visokokvalificirane, kvalificirane, priučene in nekvalificirane delavce. V Sloveniji imajo med visokokvalificiranimi delavci najvišje povprečje delavci v grafični industriji (21.090 din), v papirni industriji (16.730 din), v premožnikih (16.510 din) in v črni metalurgiji (16.180 din), med kvalifi-

Govor Moše Pijada v bolgarskem Sobranju

(Nadaljevanje s 1. strani)

glede na zemljepisno oddaljenost ter njihovo politično, socialno in gospodarsko ureditev. Ti stiki, ki rekel, so se razvijali na podlagi enakopravnosti, spoštovanja neodvisnosti in nevmesavanja v notranje zadeve drugih. Ta politika aktivne mirne koeksistence, ki v bistvu pomeni zanikanje razdelitve sveta na bloke, je omogočila naši državi, da je na široko razvila gospodarske, politične, kulturne in druge stike z mnogimi državami in upostavila zlasti tesno sodelovanje z državami Azije, Afrike in Evrope, ki se ravna po istih načelih. Načela te politike so bila vključena tudi v beograjsko deklaracijo in koristila so pri normalizaciji in razvijanju čedalje bolj prijateljskih stikov med našo državo in Sovjetsko zvezo, kakor tudi pri razvijanju naših stikov z Ljudsko republiko Kitajsko in evropskimi ljudskimi demokracijami. Hkrati je Jugoslavija razširila svoje stike s socialističnimi in demokratičnimi gibanji na svetu.

V sedanjih mednarodnih razmerah, je nadaljeval Moša Pijada, ko ideja in praksa aktivne miroлюбne koeksistence čedalje bolj zajemata svet, ko je postal socializem splošna svetovna moč z izrednimi perspektivami, ko nudijo novi mednarodni stiki velike možnosti za razvoj socializma na svetu po poti sodelovanja vseh socialističnih sil, je očitno, da so dani tudi pogoji za razvijanje prijateljskega in sodelovanja med

našima dvema deželama, ki ne glede na razlike na poti k njegovemu uresničenju težita za istim ciljem — za socializmom.

Na tej novi podlagi gojimo trdno upanje, da bodo v stikih med našima dvema deželama za zmeraj izginili vzroki nesporazumov, ki so v bližnji in daljni preteklosti nastajali med nami v škodo življenjskih koristi naših bratskih sosednjih narodov.

Govor Moše Pijada so večkrat prekinili s prisrčnimi ovacijami. V nadaljevanju se je sta govorila predsednik komisije Narodnega sobranja za zunanje zadeve Dimitrije Ganev ter ljudski poslanec in namestnik ministra za preskrbo Lalju Gončev, ki sta izrazila zadovoljstvo, da je jugoslovanska parlamentarna delegacija obiskala Bolgarijo in Narodno sobranje. Pozdravila sta stike med obema deželama ter izrazila upanje, da bodo ti stiki v prihodnje čedalje čvrstejši.

Po izmenjanih pozdravnih govorih in odobritvi dnevnega reda je bila današnja seja Narodnega sobranja zaključena in prihodnja sklicana za jutri ob 15 po krajevnem času. Predsednik Sobranja je sporočil, da bo jutri ob 10 po krajevnem času tajna seja kluba parlamentarne skupine Komunistične partije ter seja kluba bolgarskega Zemljoradniškega sveta.

Jugoslovanska parlamentarna delegacija je včeraj popoldne odpotovala v Pirinsko Makedonijo, kjer si bo ogledala Blogojev grad in še nekatere kraje.

Hamarskjöldovi posveti

Beirut, 16. apr. (AP). Generalni tajnik OZN Hamarskjöld se je danes v Bejrutu razgovarjal s predsednikom libanonske vlade Yafijem in zunanjim ministrom Lahudom.

Libanonski predstavnik je izjavil, da so Hamarskjöldu na teh razgovorih rekli, da je Libanon pripravljen sprejeti vse predloge za zmanjšanje napetosti na Srednjem vzhodu. Libanonski državnik so tudi obvestili Hamarskjölda, da so njihova gledišča o njegovi sedanjih misli istovetna z gledišči predsednika egiptovske vlade Nasera. Predstavnik je izjavil, da je tudi generalni tajnik OZN rekel, da je zadovoljen s sadovi razgovorov z libanonskimi državniki.

Hamarskjöld bo jutri odpotoval v Izrael, kjer se bo sestal s predsednikom vlade Ben Gurionom in zunanjim ministrom Saretom.

IZRAEL PROSI ZA LETALA
Ottawa, 16. apr. (Reuter). Tu so sinoči sporočili, da je izraelska vlada poslala kanadsko vlado za reaktivna letala št. »Sabre F-86«.

Pogajanja o Cipru

je treba na zahtevo vplivnih osebnosti obnoviti

London, 16. apr. (Reuter). Situacija vplivnih britanskih osebnosti je danes zahtevala od vlade, naj obnovi pogajanja o Cipru na podlagi priznanja samouprave in »neprekinjenega poročstva«, da ima ciprsko ljudstvo pravico do samoodločbe. V skupini so bivši laburistični ministri za kolonije Towell, vodja liberalne stranke Clement Davies, več laburističnih

Kriza v Atlantski zvezi

se kaže po mnenju nemškega tiska tudi v odstopu generala Grüntherja

Bonn, 16. aprila. (Tanjug). Vest o odstopu vrhovnega komandanta sil Atlantske zveze v Evropi generala Grüntherja je sprejel zahodnonemški tisk z veliko pozornostjo. Večina časnikov izraža prepričanje, da so osebne spremembe v vodstvu Atlantske zveze posledica krize, v katero je zašla ta organizacija zadnje čase zaradi trenj med včlanjenimi državami v presoji sedanjega mednarodnega položaja.

Časniki poudarjajo, da je enotnost 15 včlanjenih držav, upostavljena med hladno vojno in oboroženim spopadom na Koreji, skajljena v položaju, ko se čedalje bolj krepe težnje po sporazumevanju med Vzhodom in Zahodom.

General Grünther je odstopil v času, ko je Atlantska zveza v krizi, piše »Die Welt« in pripominja: »Zaradi popuščanja mednarodne napetosti pada vojaški pomen NATO, s tem pa tudi pripravljeno včlanjenih držav, da bi dale svoj vojaški prispevek. Na drugi strani pa nove politične naloge Atlantske zveze — politična

vlade Molleta. Časniki nadalje poudarjajo, da je na Grüntherjev odstop vplivala tudi njegova nedavna izjava, v kateri je rekel, da bi v primeru vojne sile Atlantske zveze ne mogle braniti vsega svojega področja v Evropi in da bi bile prisiljene začasno zapustiti ozemlje Zveze republik.

»Süddeutsche Zeitung« pa piše, da je pretirano govori o krizi Atlantske zveze in meni, da bi bilo treba NATO reorganizirati v smislu upostavitve sistema političnega in gospodarskega sodelovanja.

»Gibanja v mednarodni politiki, ki prihajajo zdaj do izraza,« pripominja časnik, »morajo vplivati tudi na Atlantsko skupnost. Iskranje novih poti ne pomeni takoj tudi pomanjšanju pripravljeno za obrambo. Imenovanje letalskega generala Norstada za Grüntherjevega naslednika kaže, da smatra tudi ameriški predsednik preusmeritev atlantskih vojaških načrtov za možno. Ta preusmeritev pa ni da bi morala pomeniti tudi zmanjšanje ameriškega zanimanja za Evropo.«

»Frankfurter Rundschau« poudarja trenja med članicami Atlantske zveze in prihaja spričo imenovanja generala Norstada do naslednjega sklepa: »Generali so naslednje naloge, izvirajoče iz dobe dejanske hladne vojne. V tem je za vsakega vrhovnega komandanta NATO dilema, ki jo lahko odstrani samo politiki. Jedrska energija narekuje nove vojaške ideje. Novo politično idejo je treba najti drugod.«

Sindikalna delegacija SZ obišče Jugoslavijo

Beograd, 16. apr. (Jugopress). Delegacija sovjetskih sindikatov pod vodstvom tajnice Centralnega sveta Zveze sindikatov ZSSR P. N. Korobove bo prispela v Beograd 27. aprila.

Po bivanju v Beogradu bodo člani delegacije obiskali nekatere kraje v naši državi ter se seznanili z delom jugoslovanskih sindikatov in sistemom družbenega upravljanja.

Delegacija sovjetskih sindikatov vrača obisk Zvezi sindikatov Jugoslavije, katere predstavniki so se mudili v Sovjetski zvezi novembra lani.

General Grünther

Atlantske zveze v Evropi kaže, da bo vojaška politika organizacije v prihodnje usmerjena na upostavitve letalskih sil, opremljenih z atomskim orožjem. Po mnenju časnika to tudi pomeni, da bo uredba ZDA v obrambnem sistemu Evrope v okviru Atlantske zveze zdaj sosedna predvsem na izgradnji letalskih sil, kar bi lahko — če bi politični položaj to dopuščal — povzročilo umik ameriških kopenskih enot iz Evrope.«

Tudi drugi časniki izražajo prepričanje, da je odstop generala Grüntherja posledica krize v Atlantski zvezi, ki se po mnenju tukajšnjih komentatorjev zrcali v zadnjih dogodkih na Islandiji, v sporu med Turčijo in Grčijo, v trenju med Francijo in Zahodno Nemčijo in v zunanje-politični dejavnosti predsednika francoske

poslancev in druge osebnosti.

V pismu, objavljenem v »Timesu«, izjavljajo podpisniki, da so ustanovili odbor za Ciper, zatem pa zahtevajo, naj britanska vlada imenuje parlamentarno komisijo in jo nemudoma pošlje na Ciper proučiti način, kako bi začeli pogajanja. Razen tega zahtevajo, naj vlada jasno poudari, da se bodo pogajali »na podlagi spoštovanja samouprave in pravice ciprskega prebivalstva do samoodločbe«.

Po mnenju članov odbora za Ciper bi morali obe strani privoliti v to-le: Zunanje zadeve in obramba bodo ostali v rokah ciprskega guvernerja, kot je bilo to predvideno pred prekinitvijo pogajanj. O notranji varnosti bo odločil guverner. Obstajala bo izvoljena večina ciprskih Grkov, upoštevali pa bodo pravice turške manjšine in drugih manjšin. Nemudoma bi bilo treba obvestiti arhiepiskopa Makariosa, je rečeno na koncu pisma, da je njegovo preganstvo začasno in da bo izpuščen »brž ko bo na otoku vzpostavljen red«.

Adenauerjeva vlada namerava

navsezati stike s Sovjetsko zvezo za neposredne razgovore o združitvi Nemčije Opozicija v Bonnu odobrava ta ukrep

(Od našega stalnega dopisnika)

Bonn, 16. aprila. Izjava ministra von Brentana, da bi vladi ZSSR neposredno pojasnil gledišče svoje vlade o medsebojni povezanosti med problemom razorožitve in ponovne združitve Nemčije, je naletela ne le na ugoden odmev v tisku, marveč so jo tudi vse politične stranke sprejele zelo dobro.

Socialni demokrati že dolgo niso tako navdušeno pozdravili kakšnega vladnega ukrepa, kakor so to storili tokrat, in sicer še prej, preden je bilo natančneje znano, kakšen je pravi pomen te najnovije pobude. Na enako stališče so se postavili tudi Dehlerjevi liberalci.

Von Brentano sicer ni z ničemer napovedal, da se obeta preobrat v zunanji politiki njegove vlade ali drugačno obravnavanje osnovnih problemov, ki bi lahko bili izhodišče razgovorov z Vzhodom. Za stranke pa je sklep bonnske vlade, da bo začela s Sovjetsko zvezo neposredne razgovore o vprašanju združitve Nemčije, izredno važno dejstvo, v katerem vidijo dober precedens za bodočo prakso.

Socialni demokrati zahtevajo, naj ne bi ostali samo pri pojasnjevanju lastnih gledišč. Po njihovem mnenju se je treba odločiti za temeljite razgovore o vojaškem statusu združene Nemčije, za kar bi morala vlada pripraviti jasn program, ki bi upošteval nujnost, da še upostavi v Evropi sistem kolektivne varnosti. Treba bi bilo tudi doseči soglasje atlantskih zaveznikov, da bi lahko ob tej priložnosti obravnavali tudi pariške pogodbe.

Tu računajo, da bo nota bonnske vlade izročena sovjetski vladi šele čez dva tedna. Trdijo tudi, da še ni bil sprejet dokončen sklep o njeni vsebini in da bo treba o vsem najprej razpravljati z zahodnimi partnerji. Von Brentano je ravnal nesporno zelo spretno, ko je novi ukrep napo-

vedal 20 dni prej. Tako mu je v vsej Nemčiji in na svetu že zagotovljena prvovrstna senzacija in, kar je zanj še važnejše, von Brentano je že vnaprej dobil od opozicijskih strank soglasje in odobravanje, s čimer je za nekaj časa ublažil tudi njihovo stalno in ostro kritiko.

Vesti z Zahoda pravijo, da v Londonu, Parizu in Washingtonu Brentanove izjave niso sprejele posebno ugodno. Nihče sicer ni odkrito rekel, da bi se Bonn ne smel neposredno razgovarjati z Moskvo. Razni komentariji, med njimi tudi komentar iz Washingtona, da ni moč imeti pomislekov proti tem razgovorom, dokler se bodo razvijali v sporazumu s tremi zahodnimi partnerji, pa nedvomno izpričujejo bojazen, da bi se vendarle utegnili razgovarjati tudi brez tega soglasja.

Nekateri opazovalci v Bonnu menijo, da je bil eden izmed glavnih povodov za to pobudo iz Bonna želja, da bi na zahodne zaveznike nekoliko pritisnili, da bi jim samo namignili, da vrata za razgovore z Vzhodom niso povsem zaprta. Nekaj uvodničar je izrazil to takole: »Brentano je vedel, da bo njegovo obvestilo vzbudilo na Zahodu vznemirjenje enako, kakor je Guy Mollet vedel, da bo njegov intervju vzbudil takšno vznemirjenje v Bonnu. Sklep prihaja sam po sebi. Če ostane tam, kjer smo bili, vznemirjenja ne bo. Drugače pa...«

O. Miličević

Politika Egipta

ustreza njegovim koristim — je izjavil Naser

Kairo, 16. aprila (Tanjug). — Predsednik egiptovske vlade Naser je izjavil, da Egipt nikdar ne bo dovolil, da bo postal področje vpliva kogarkoli. Egipt lahko zdaj sam odloči o svoji politiki, ki ustreza njegovim koristim, je rekel ministrski predsednik Naser in pripomnil, da povratek na staro ni možen. Imperializem se ne bo nikdar več vrnil v našo državo. Naš cilj sta svoboda in neodvisnost Egipta, v tej smeri je bilo doseženih precej uspehov in egiptovska vlada bo nadaljevala po tej poti, je rekel ministrski

predsednik Naser v govoru, ki ga je imel v oficirskem klubu v Kairu. Izjavo ministrskega predsednika Nasera je objavil danes ves egiptovski tisk, ki poudarja, da je Naser govoril v imenu vsega ljudstva. Časnik »Roz el Jussek« piše v zvezi s tem v uvodniku: »Egipt je postal voditelj neodvisne demokratične socialistične fronte dežel tega dela sveta. Čvrsti, neodvisni in nevtralni Egipt pomeni poročstvo miru in stabilnosti na Srednjem vzhodu, takšna dežela pa je najboljši prijatelj tako za ZDA kot za SZ.«

DANES SE BO ZAČELO ZASEDANJE FRANCOSKE POSLANSKE ZBORNIC

Alžir — začetek in konec francoskega političnega položaja

(Od našega stalnega dopisnika)
Pariz, 16. apr. Jutri bo skupščina po velikonočnih počitnicah nadaljevala zasedanje. Vse kaže, da so se nevarnosti notranje vladne krize in razpadu Republikanske fronte za dogleden čas ognili. Mendès-Francova kritika vladne alžirske politike se je zadnje čase omejevala na najmanjši

obseg. Radikalni prvak se je sprizkljal z vojaškimi pripravami, ki jih uveljavljajo zdaj z njegovim soglasjem. Svoji prvotni zahtevi, naj bi se pogajali z uporniki, se je zdaj odpovedal in priznal, da je to zdaj že težko storiti. Samo KPF je torej ostala kot odločna opozicija proti vladi v alžirskem vprašanju.

KPF je po dolgem obdobju, v katerem je njena alžirska politika sodelovala na načelu samoodločbe narodov, potem ko so prišli na krmilo socialisti in po 20. kongresu KP SZ, prilagodila svoje gledišče taktiki, ki jo zahteva boj za upostavitve ljudske fronte. S tem se je bila KPF znatno približala socialistom in na področju parlamentarne politike je bilo že težko najti točko, na kateri bi se mogli KPF in socialisti spreti, zlasti po ostri Molletovi in Pineaujevi kritiki angloameriške politike.

Zdaj je položaj že drugačen. Vse kaže, da so socialisti poskrbeli, da se to nepriljetno zблиževanje prepreči. Ker KPF ne more več odobravati vladne alžirske politike, je že sprožila kampanjo proti mobilizaciji nekaterih letnikov, hkrati pa zahteva, naj sovravnosti v Alžiru nemudoma prenehajo. Med socialisti in KPF

zdaj spet stoji »alžirska pregraja«. To pa samo krepi pozicije Molletove vlade v skupščini, kjer sta si center in desnica globoko oddahnili.

Z vladno alžirsko politiko zadovoljni Pineaujevi »neodvisniki« in Bidaultovi narodni republikanci pa ne bodo zamudili priložnosti, da ne bi stresli svoje jeze, ki so jo povzročile Pineaujeve in Molletove »protiameriške« izjave. Vse kaže, da je debata o zunanji politiki vlade neogibna.

Pred Pineaujevimi in Molletovim odhodom v Moskvo bo desnica poskusila nekatera njuna gledišča in nazore »omejiti na pravo mero«, novemu slogu francoske diplomacije, ki je prišel do izraza v izredno odkritih in iskrenih kritikah zunanje politike zahodnih držav, pa vsiliti preizkušene in tradicionalne maniere Quai d'Orsayja: pohvale deliti javno, očitke pa prihraniti za razgovore med štiri očmi. Čeprav pa je moč pričakovati strupenih besed in ostrih očitkov, desnica najbrž ne bo poskusila spraviti vlado v zaganato. Alžir, alfa in omega francoskega političnega položaja, dopušča desnici, da kritizira vlado, ovira pa jo, da bi to kritiko nadaljevala do skrajnosti.

B. Pešič

Z VSEH STRANI SVETA

ZAHODNA NEMCIJA POLANSTVO ADMIRALA WRIGHTA

Bonn, 16. apr. (AFP). Danes je prispel v Bonn poveljnik pomorskih sil Atlantske zveze admiral Wright. Tu so imeli razgovore z zahodnonemskim ministrom za obrambo Theodorom Blankom in drugimi zahodnonemškimi vojaškimi funkcionarji o bodoči organizaciji zahodnonemške mornarice in njenih bodočih nalogah v okviru Atlantske zveze.

SINGAPUR SINGAPUR HOČE NEODVISNOST

London, 16. apr. (AFP). Predsednik singapurske vlade David Marshall je prispel sinoči v letalom v London, na čelu vladne delegacije, da bi se pogajal z britanskim ministrom za kolonije Lennox-Boydom o neodvisnosti Singapura v okviru Britanske skupnosti narodov.

JEMEN SPOR ZA OTOK KAMARAN

Kairo, 16. apr. (AFP). Jemenski pravosodni minister Abdul Rahman je izjavil danes v Kairu, da je jemenska vlada sklepila vprašanje otoka Kamaran sprožiti pred mednarodnim sodiščem v Haagu. Ta otok, ki leži v Rdečem morju blizu jemenske obale, so nedavno okupirale britanske čete. Jemenska vlada odreda britanski vladi pravico do petrolejskih koncesij na tem otoku.

SIAM ZRTVE LETALSKE BOMBE

Bangkok, 16. apr. (AP). — Letalo silamskega letalstva je včeraj slučajno vrlo bombo na otokirski klub v mestu Prašab. Ob tej priložnosti je bilo ubitih 27 ranjenih pa 32 ljudi. V klubih je bilo mnogo častnikov, vladnih funkcionarjev in članov njihovih družin, ki so prisostvovali prireditvi ob proslavi »Dneva vode«.

Predsednik silamske vlade Songram je na čelu preiskovalne komisije odpotoval na kraj nesreče.

JAPONSKA POVEČANJE ARMADE

Tokio, 16. apr. (Reuter). Zgornji dom japonskega parlamenta je sprejel danes zakonski osnutek o povečanju japonskih oboroženih sil v finančnem letu 1956-57 od 185.000 na 215.000 vojakov. Zakonski osnutek so sprejeli z 28 proti 45 glasovom. Spodnji dom je ta osnutek že prej sprejel. Socialistični poslanci so glasovali proti.

JUZNA AFRIKA RASNO RAZLIKOVANJE

Capetown, 16. apr. (AFP). Včeraj je bilo v Capetownu protestno zborovanje. Udeleženci so sklenili bojkotirati avtobuse v vsej pokrajini Capetowna rasnega razlikovanja na prevoznih sredstvih, ki ga je uveljavljala državna transportna komisija.

AIZIR 85 ZRTVE

Alžir, 16. apr. (AFP). Francoske čete so včeraj s helikopterji napadle skupine alžirskih nacionalistov blizu Constantina in Milije. Po francoskih poročilih je bilo v treh operacijah ubitih 82 Alžircov ter trije Francozi.

ZDA TORNADO

Birmingham, 16. apr. (AFP). Hud tornado je zajel južni področje Birminghama in okolice državi Alabama. Pri čemer je bilo ubitih 19 ljudi, poškodovanih pa blizu sto.

PISMO IZ PEKINGA

KITAJCI O STALINU

Peking, aprila.
Dne 5. aprila, tik pred prihodom Mikejasa, so se prebivalci Pekinga kakor po navadi ustavljali pred časopisnimi deskami, na katerih lahko prebere vse novice ljudje, ki na časnik niso naročeni. Tisti dan je na prvih straneh vseh časnikov vzbujal pozornost 4500 besed obsegalet članek z naslovom »O zgodovinskih izkušnjah diktature proletariata« in s podnaslovom, da je članek napisalo uredništvo časopisa »Zemnišiba« na podlagi razprave na razširjenem plenumu Politburoja CK KP Kitajske.

Kitajska javnost je samo delno vedela, da so na 20. kongresu KP SZ obsojili kult osebnosti in da je bilo to vprašanje eno najvažnejših. Časniki so sicer obširno poročali o kongresu, toda v svojih dveh komentarjih med kongresom in takoj po njem so poudarili samo dve stvari — nova gledišča o mednarodnem položaju, zlasti pa pomen nove petletke. Javnost je lahko šele pred nekaj dnevi iz poznanejšega članka moskovske »Pravde« o škodljivosti kulta osebnosti približno zvedela za obseg razprave in sprejete sklepe v ZSSR, kar je moralo povečati zbežnost preprostih kitajskih komunistov. To je človek opazil, brž ko je navezal z njimi pogovor o tem vprašanju. Takoj po kongresu so namreč lahko videli zastavljene vse Stalinove knjige z njegovo alko na najpomembnejših krajih Pekinga. Razstavljene so bile celih deset dni.

Objavljeni dokument v začetku pravi, da je kongres zelo ostro obsojil kult osebnosti, s čimer je KP SZ izrekla »smelo samokritiko nad svojimi napakami in minulosti glede na kult osebnosti«. Ker so ugotovljene napake nastane vprašanje, kako se komunisti jih ne delajo in ali ni prav tako slišati v partiji kritika in samokritiko. Pri tem citirajo Lenina in razvijajo njegove misli, da sta bistvena družbena sprememba in diktatura proletariata, oziroma da so napake v takni diktaturi čisto drugačne, kakor napake izkoriščevalskih razredov. Za komuniste je edino vprašanje, da se ogibljajo napak in jih delajo čim manj, da jih nenehoma popravljajo. Dokument nadalje našteva pridobitve in zasluge ZSSR kot prve socialistične države, dosežene po oktobr-

ski revoluciji, razbijanje fašizma in pomoč drugim socialističnim deželam, potem pa ugotavlja, da je Lenin pokazal pot do teh velikih pridobitev. V boju za uveljavljanje leninskih načel gre zasluga CK. V tem okviru pa tudi ne smemo pozabiti na Stalinove zasluge, je rečeno v dokumentu. Stalni je, sodeč po tem dokumentu, ustvarjalno uporabljal in razvil marksizem in leninizem v boju »proti trockizmu, zlonovjivostim in drugim buržoaznim agentom«. Stalin je odigral važno zgodovinsko vlogo, ker je ubranil leninško pot industrializacije in kolektivizacije, s čimer so bili ustvarjeni pogoji za zmago nad Hitlerjem.

»Toda, je rečeno nadalje v dokumentu, Stalin je zmotno precenjal svojo vlogo, poveljeval sebe do neverjetne višine in vsilil svojo osebno oblast kolektivnemu vodstvu, s čimer so njegove akcije nasprotovale nekaterim osnovnim tezam marksizma-leninizma, ki jih je prej sam oznanjal. Kitajci opozarjajo na to, da marksizem ne zanika važne vloge osebnosti v zgodovini, kadar pa se človek dvigne nad Partijo in množice, tedaj lahko tudi »tako velik mož, kakor je bil Stalin, neogibno stori nerealistične in napake ukrepe v nekaterih važnih stvareh. Stalin ni mogel povzeti nauka iz posebnih, delnih in občasnih napak, ki so možne pri obravnavanju nekaterih problemov. Stalin v zadnjih letih svojega življenja ni mogel preprečiti njihovega preraščanja v zelo hude napake splošno državne pomena. Stalin se je čedalje bolj poglajbal v kult osebnosti ter tako kršil demokratični centralizem v Partiji in načelo povezovanja kolektivnega vodstva s osebno odgovornostjo. Vse to je rodilo velike napake, kakor so ekscenzi v boju proti narodnim sovražnikom oziroma sovražnikom sploh, nezadostna budnost spričo pretištistične vojne, pomanjkanje potrebne skrbi za nadaljnji razvoj kmetijske in povečanje gnotne blaginje kmetov. V mednarodnem komunističnem gibanju je storil več napak, zlasti pa bila napadna njegova odločitev glede Jugoslavije. V vsem tem je bil Stalin subjektivni in enostranski in tako se je odmaknil od objektivnih razmer in množice.«

Kitajski dokument potem na širo-

ko pojasnjuje, kako nastane kult osebnosti. V dokumentu je rečeno, da tudi v diktaturi proletariata ostanejo v zavesti ljudi ideološki ostanki stare družbe. Kult osebnosti je takšen pojav, »moč navade stotin milijonov ljudi«, ki je njegovemu vplivu podlegel tudi Stalin. KP Kitajske navezuje na to ugotovitve opozorilo, da so lahko tudi v socialistični družbi protivolja, ker je to zakon razvoja. Vodilni kitajski komunisti šestl-tajo Komunistični partiji SZ k uspehom v boju proti kultu osebnosti, potem pa analizirajo svoje izkušnje iz boja s subjektivizmom. Kitajski komunisti opozarjajo na svojo tako imenovano »množično linijo«, ki so jo razglasili leta 1933 kot marksistično metodo vodenja »iz množice in za množice«. Pravilo, da je, kadar Partija vodi državo, velika nevarnost, da vodilni ljudje partije in države, napadeni z več strani po birokratizmu, zlorabijo državne organe in upostavijo komandiranje. Zato se zahteva večja pozornost nasproti množični liniji metode vodenja.

Iz boja proti kultu osebnosti v ZSSR povzemajo še eno opozorilo — nevarnost pred dogmatizmom. Pravilo namreč, da partijski propagandisti operirajo z marksizmom kot z dogmo, namesto da bi uporabljali njegovo metode analize in ljudski jezik ter upoštevali konkretni položaj na Kitajskem. Mnogi znanstveni in javni delavci mislijo in delajo dogmatično, nimajo neodvisnega mnenja in ustvarjalnega duha in so delno pod vplivom obseževanja Stalinove osebnosti. V dokumentu je poudarjeno, da je treba Stalinova dela temeljito preučevati kakor dostoj, ne pa videti v njih dogme. Za primer omenja Stalinovo formulo, da mora biti v raznih revolucionarnih obdobjih glavni dušebni naperjen proti srednjim družbeno-političnim slojem in silam. V dokumentu je rečeno, da so v državljanski vojni od leta 1927 do 1933 togo uporabljali to formulo za kitajsko revolucijo in da je bila posledica tega osamitev in izolacija. »Toda, ko se je Stalin v Kitajskem Stalinu kot krivca, sicer posredno, za porazno politiko pod vodstvom Li Li Suna in Van Minga. V. Testič

TRG BO LETOS BOLJ USTALJEN

Povečanje proizvodnje in uvoza blaga za široko potrošnje, dviganje proizvodnosti dela, zmanjšanje priliva novih zaposlenih moči, omejevanje denarnih sredstev, sprememba notranje strukture investicij

Spričo neskladnosti med razvojem proizvodnje in tempom naraščanja povpraševanja po blagu je bil trg lani dokaj neustaljen, kar se je kazalo zlasti v nihanju cen. V vsej državi so se lani zvišale grozistične cene industrijskega blaga — vzeto v letnem povprečju za 7% glede na leto 1955, cene kmetijskega blaga pa za 26%. Maloprodajne cene industrijskega blaga v LR Sloveniji so se lani povečale — v letnem povprečju — za 2% v primeri z letom 1955, živila pa so se podražila za 22%. Cene kmetijskih pridelkov so se lani povečale v Sloveniji za 13% glede na leto 1954.

Za lani pa smo se lotili nekaterih ukrepov za umirjanje trga in cen, ki so omejevali predvsem investicijsko potrošnjo. Deloma je te ukrepe določal že lanskeletni družbeni plan (ustvarjanje 6%-nih rezerv, davek na izredni dobiček), deloma pa smo jih storili med letom (polaganje garancijskih zneskov, zlasti obvezni depoziti pri investicijah, določena zaostritev davka na promet, blokiranje skladov do odobritve zaključnih računov). Ti in še drugi ukrepi so začeli ugodno vplivati proti koncu lanskega leta. Cene so se tedaj začele izmeseca v mesec bolj umirjati.

Letošnja družbena plana FLRJ in LRS pa poudarjata, da bo temeljna gospodarska naloga v letošnjem letu nadaljnje ustaljevanje trga in cen. To je realizacija smernic, nakazanih na jesenskem gospodarskem posvetovanju v Beogradu pod vodstvom predsednika republike tov. Tita ter na plenarni seji Zveznega odbora SZDL in VI. plenuma CK ZKJ.

Trg bomo ustaljevali predvsem s povečevanjem proizvodnje in uvoza blaga za široko potrošnjo, z dviganjem proizvodnosti dela, z zmanjševanjem priliva novih zaposlenih moči, z omejevanjem denarnih sredstev, z zmanjšanjem in spremembo notranje strukture investicij, z ustvarjanjem rezerv itd.

Industrijsko proizvodnjo bomo v vsej državi letos povečali za 10%, v Sloveniji pa za 7%. Predvideni porast proizvodnje ne temelji na povečevanju števila zaposlenih, marveč predvsem na dviganju proizvodnosti, ki se bo v LR Sloveniji povečala predvidoma za 5%. Tako pot nam določa nova smer naše ekonomske politike. V industriji in rudarstvu LR Slovenije se bo povečalo število zaposlenih največ za 2% glede na lanskeletno povprečje (t. j. za okrog 3000 ljudi), in sicer tam, kjer je nujno treba odpirati nova delovna mesta (v velenjskem rudniku, v novih termoelektrarnah itd.), medtem ko se je v letu 1955 povečalo število zaposlenih v industriji in rudarstvu v LRS v povprečju za 13.700 ljudi. Ta smer povečevanja proizvodnje narekuje kolektivom in organom delavskega upravljanja, da se bore za boljše izkoriščanje obstoječih kapacitet, za čim širšo kooperacijo z drugimi podjetji, za realne norme, za skrbnejše uvajanje in izvajanje premiranj, za boljše sistematizacijo delovnih mest, za racionalnejšo organizacijo dela z uvajanjem modernih metod, za smotno zaposlitev strokovnih vodij, za disciplino v proizvodnji, za smotnejše rekonstrukcije in odstranjevanje grl v proizvodnji in lastni sredstvi in razpoložljivo amortizacijo, za pravilno komercialno poslovanje, skratka, za odkrivanje še neizkoriščenih notranjih rezerv v podjetjih. Obseg industrijske proizvodnje se bo povečal deloma tudi z novimi kapacitetami, ki bodo začele obratovati, dalje zaradi večjih količin surovin in zaradi boljše energetske situacije predvsem ob prelomu leta, ker bodo letos začele obratovati nekatere nove energetske kapacitete. Kmetijska proizvodnja pa bo tako v vsej FLRJ kakor tudi v LRS ostala v glavnem na ravni lanskeletne razmeroma dobre letine, kar je za 8% nad povprečjem zadnjih treh let.

Na taki osnovi se bodo povečali blagovni skladi za osebno potrošnjo v FLRJ za 8%, od tega živilski skladi za 4%, skladi industrijskega blaga pa za 19%. Uvoz hrane bo povečan od 32,8 milijarde din v lanskem letu na 47 milijard din letos.

Denarni dohodki prebivalstva bodo letos v Sloveniji povečani za 1%, neblazovni izdatki za 14%, dohodki za nakup blaga za osebno potrošnjo pa bodo nekoliko manjši.

Skupno število delovne sile se v povprečju v Sloveniji ne bo spremenilo, zato se tudi plačni sklad, ki je v zadnjih letih nenehno naraščal, ne bo povečal. Višina plač bo ostala nespremenjena, oziroma se lahko računata na povišanje plač le na temelju povečane storilnosti. Zaradi stro-

jega cenzusa pri priznavanju otroških doklad bodo nekoliko zmanjšani prejemki iz socialnega zavarovanja (v LRS za 1,5%). Hkrati predvideva predlog družbenega plana LRS še druge ukrepe, ki bodo vplivali na zmanjšanje denarnih sredstev na vasi (povečane davščine, dopolnilna dohodnina na dohodke zasebnikov od izkoriščanja gozdov, manjši dohodki zaradi zmanjšanja obsega sečnje v zasebnih gozdovih za okrog 9%).

Obseg proračunskih sredstev bo ostal letos na ravni lanskeletne realizacije, medtem ko bodo skupne investicije manjše. Omejevanje ekspanzije denarnih sredstev, ki smo se ga lotevali že lani (depoziti itd.) bomo letos nadaljevali, razen tega pa se pripravljajo spremembe v kreditnem sistemu.

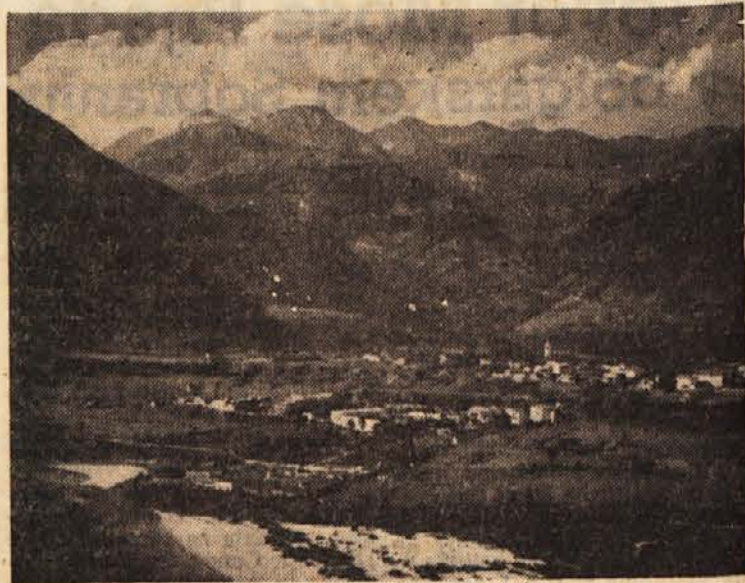
Povečana proizvodnja kljub omejevanju denarnih sredstev sicer še ne bo povsem zadoščala, vendar se bo stanje znatno izboljšalo, zlasti glede dopolnitve potrebnih obratnih zalog. Zaradi zmanjšanja investicijskih sredstev pri povečani proizvodnji investicijskega blaga se bo ublažil pritisk na blagovne sklade nekaterih vrst investicijskega blaga, kar bo ugodno vplivalo na cene. Tempo proizvodnje reprodukcijskega materiala (v FLRJ za 12% večja proizvodnja kot lani) bo nekoliko močnejši kot tempo celotne industrijske proizvodnje (v FLRJ za 10% več kot lani), zato bo preskrba trga s surovinami nekoliko izdatnejša, vendar pa se ne bo bistveno spremenila struktura razpoložljivih skladov reprodukcijskega materiala, zato bo nekaterih vrst blaga še delno primanjkovalo.

Zmanjšanje števila sezonske delovne sile, povečanje davščin, zmanjšanje dohodkov iz socialnega zavarovanja bodo omejevali dohodke vasi. Hkrati bo na razpolago več gradbenega in drugega investicijskega blaga za privatno dejavnost v znesku več milijard. Presežek tega blaga na trgu bo deloma absorbiral kupno moč vasi, s tem pa bo zmanjšal pritisk te kupne moči na fondne blaga za osebno potrošnjo, ki je lani dokaj prizadejal kupno moč nekmetijskega prebivalstva. Boljša bo tudi preskrba trga s poljedelskim orodjem in drugimi potrebščinami za kmetijstvo. Vse to naj bi vskladilo potrošnjo kmetijskega prebivalstva s proizvodnjo v kmetijstvu in s količinami kmetijskih pridelkov za trg — skratka, vas naj prejema od skupnosti sorazmerno s tem, kar skupnosti daje. To reguliranje odnosov v kupni moči in potrošnji raznih kategorij prebivalstva je pomembno ne le s stališča gibanja ravni življenjskega standarda, temveč tudi s stališča razvoja družbenih odnosov.

Pomemben ukrep za stabilizacijo trga bo tudi postopno odpravljanje organizacijskih pomanjkljivosti trgovine (pomanjkljiva in zastarela tehnična opremljenost, premajhno število poslovalnic itd.). Se nadalje bomo usposabljali zadržni sektor za boljše odkup kmetijskih pridelkov, s čimer bomo izločili številne posrednike in nakupovalce, ki po nepotrebnem dvigajo cene. Pri usposabljanju trgovine za boljše opravljanje nalog bodo igrali pomembno vlogo tudi strošniški sveti.

Predvidevamo, da bomo s temi in podobnimi ukrepi dokaj bolj stabilizirali trg. Pri doslednem uresničevanju smernic družbenih planov lahko računamo, da se bodo cene industrijskega blaga letos ustalile povprečno na ravni cen iz lanskega leta, cene kmetijskih pridelkov pa na ravni teh cen v drugem polletju lanskega leta, ko so začele občutno padati. Ta ustalitev trga v letošnjem letu pa nam bo omogočila, da se bomo nato lahko začeli učinkoviteje lotevati postopnega izboljševanja življenjske ravni.

M. Z.

Tolmin

(Foto Putnik Slovenija)

V goriškem okraju gostinstvo zaostaja za potrebami

Gostinska podjetja in posamezni obrati v goriškem okraju so lani ustvarili več ko za 839 milijonov din prometa, kar v primerjavi z letom 1954 predstavlja povečanje za 23 odstotkov. Če upoštevamo skromno dediščino, ki smo jo na Primorskem na tem področju prevzeli vojni, je gostinstvo v goriškem okraju v marsikaterih slabostih tudi sicer doseglo razveseljiv napredek. Skupaj je v okraju 217 gostinskih podjetij, odnosno obratov, ki zaposlujejo 431 delavcev in uslužbencev.

Vendar tudi ta gospodarska panoga precej zaostaja za naglim napredkom na drugih področjih in vedno bolj rastočimi potrebami. Tukaj je nekaj poredkih vpra-

šanj, med njimi predvsem premajhna zmogljivost in slaba opremljenost lokalov, premajhno strokovno znanje uslužbencev v gostinstvu in marsikje slaba postrežba in premajhna čistoča lokalov.

V NOVI GORICI 30 Odstotkov Gostov NE MORE DOBITI Prenočisca

Sedanje število gostišč razen v nekaterih primerih ni zadostno, zlasti po upostavitvi obmejnega prometa z Italijo, ko je v lokalih ob meji precej naraslo število gostov. Gostinske zmogljivosti v Bovcu so se z odvzemanjem hotela »Grintavec«, ki bo v prihodnje služil solstvu in dependance »Soča«, ki so jo vrnil zasebnemu lastniku, zmanjšale za okrog 100 ležišč odnosno 9000 nočin na leto. Izračunano po letošnjih tržnih cenah bo gostinstvo v Bovcu zaradi zmanjšanja omenjenih zmogljivosti imelo letno okrog 7 milijonov 500 tisoč din manj dobička. Spričo slabih izgledov za gradnjo novih gostinskih obratov, bi bilo morda to pomanjkanje prenočišč delno moč omiliti z oddajo zasebnih sob.

Najbolj občutno je pomanjkanje postelj v Novi Gorici, kjer okrog 30 odstotkov gostov ne more dobiti prenočišča. Na razpolago je 26 ležišč in še letos so spričo velike stanovanjske stiske skoraj vsa zasedena s stalnimi gosti. Sodijo, da bi z manjšimi adaptacijami lahko povečali število postelj za polovico. Seveda s tem ne bi odpadla potreba po dograditvi kavarn v Novi Gorici in morda manjšega hotela v Sempetru, kjer je tudi zelo težko dobiti prenočišče.

Za povečanje zmogljivosti v gostinstvu bi kazalo tudi adaptirati oziroma razširiti gostišče »Planika« v Ajdovščini, hotel »Jadranc« v Vipavi ter hotel »Javornik« v Crnem vrhu nad Idrijo. Kapacitete v drugih krajih v glavnem zadoščajo.

V GOSTINSTVU ZAPOSLENIH 53 Odstotkov Delavcev BREZ Kvalifikacije

V gostinstvu bi se dogajalo nedvomno dosti manj napak in raznih pomanjkljivosti, če bi nekateri zaposleni bolj skrbeli za povečanje oziroma pridobitev kvalifikacije. Od vseh zaposlenih je komaj en odstotek visokokvalificiranih, 18% kvalificiranih, 28% polkvalificiranih, vsem ko ostalih 53 odstotkov delavcev in uslužbencev nima kvalifikacije. Tudi v gostinstvu je skoraj vse ali marsikaj odvisno od znanja in prizadevnosti ljudi. Zato bi moral povečanje strokovnosti zaposlenih še nekaj časa biti glavna skrb zbornice in vseh, ki so se namenili ostati v tem poklicu.

CISTOCA IN Higijena Lokalov SE Vedno Nezadostna

Opremljenost gostišč je še vedno nezadostna in slaba. Nove opreme in ostalega inventarja je bilo po vojni nabavljeno zelo malo. Letos bo gostinstvo v vsej državi dobilo 400 milijonov din investicij, nekaj opreme pa bodo dobili tudi v upravnem okraju. Toda za napredek gostinstva v goriškem okraju je enakega pomena tudi zboljšanje odnosov do gostov, ki so marsikje slabi in celo surovi. Gostje radi zahajajo v lokal, kjer je osebe vpludno, ustrežljivo in pozorno do vsakogar brez razlike. Glede tega je po upostavitvi malega obmejnega prometa z Italijo več pritožb med stalnimi gosti v hotelu »Sabotina« v Novi Gorici, kjer le-te včasih zanemarjajo ter posvečajo vso skrb le zadovoljstvu gostov iz Italije.

Tudi za čistočo in higijeno lokalov marsikje premalo skrbijo. Če so lokali že skromni in morda nezadostno opremljeni, tedaj naj bodo vsaj čisti. V Novi Gorici je premajhna čistoča in higijena v vseh gostiščih, razen v hotelu »Sabotina«.

M. D.

SLOVO OD TEDIJA VOGLARJA

V petek je umrl Tedi Voglar, ljubljenski mariborski športni delavec, planinec, novinar in publicist. Rodil se je 26. decembra 1901 v Otavi na Češkem. Leta 1922 je vstopil v službo v Mariborsko tiskarno in bil vse do svoje smrti njen zvesti sodelavec.

Zivljenjska pot Tedi Voglarja je tesno povezana z razvojem mariborskega športa. Sodeloval je pri ustanovitvi prvega športnega društva »Mar-

borec« in se udeleževal kot aktivni športnik in organizator skoraj v vseh športnih panogah. Zlasti pomembno so njegove zasluge za razvoj teniskega športa, zaradi česar so ga ljubitelji bele žoge izvolili za častnega predsednika svojega kluba.

Tedi Voglar je bil tudi navdušen planinec. Dolgo vrsto let je bil med odborniki mariborskega Planinskega društva. Povsod, kadar koli je bilo potrebno, je zastavljal svoje pero, da je budil zanimanje in ljubezen do domačih, slovenskih planin. Kot novinar in publicist je sodeloval v predvojnem in povojnem slovenskem tisku, pripravil pa je tudi več samostojnih publikacij. Zaradi te svoje vsestranske dejavnosti je bil Tedi zelo znana in priljubljena osebnost v mariborskem življenju. Z njegovo smrtjo je izgubila Mariborska tiskarna sposobnega strokovnjaka, mariborski športniki in planinci pa dobroga in poštenega tovariša, ki ga bodo ohranili v lepem spominu.

Na njegovi zadnji poti ga je spremljalo veliko število mariborskih meščanov, planincev, športnikov, predstavnikov društev in organizacij ter velik krog znancev in prijateljev iz mesta in drugih krajev.

Ptuj čez nedeljo

Kobilarna v Turnišču pri Ptujju je priredila tradicionalno konjsko revijo, na kateri so bili prikazani rejski in športni uspehi znamenitih konjskih konj. Na reviji so sodelovali kot gostje Ljutomerski konjereci in ptujski klub za konjski šport. Prireditev je privabila v Turnišču veliko število ljubiteljev konjskega športa.

Večje število mladincev in mladic se je udeležilo izleta k Pesnici, kjer so pred leti delale mladinske delovne brigade. Izlet je priredil okrajni štab za proslavo 10-letnice mladinskih delovnih brigad in okrajni komite LMS. Ves dan na Pesnici je minil v prijetnem razpoloženju in obujanju spominov na delo mladinskih brigad. Za zaključek je ptujski Aeroklub priredil na letališču zanimiv letalski spored.

Dramska sekcija DPD »Svoboda« iz Ptujja je že tretje uprizorila Novotkovo »Sverno listino«. Premiera, ne uspele uprizoritve je bila v petek, dne 13. t. m. Delo je režiral Adolf Anderle, igralec Mestnega gledališča v Ptujju. Ob tej priložnosti slavi Ivo Kostanjšek 35-letnico gledališkega udejstvovanja na amaterskih odrih.

DISKUSIJA O REFORMI ŠOLSTVA

KAKO PRILAGODITI POUK potrebam časa in sposobnostim učencev

Okrajni odbor Socialistične zveze v Murski Soboti je sklical v soboto razširjeno javno sejo, na kateri so razpravljali o šolski reformi in o organizaciji obveznega šolstva. Na seji je sodelovalo tudi mnogo prosvetnih in šolskih delavcev. Namen seje je bil, dati smernice za obravnavanje teh vprašanj po občinah. Šef šolske inspekcije Bela Horvat je najprej obširno poročal o zgodovini šolstva in o predlogih za reforme šolstva v zadnjih desetletjih, predvsem podrobno je pojasnil ugotovitve zvezne komisije za reformo obveznega šolstva, ki jih je dala v javno razpravo.

SOLE MNOGO UČIJO. A MALO NAUČIJO.

V poročilu so bili navedeni nekateri konkretni primeri o slabostih sedanjega obveznega šolstva v murskosoboškem okraju, ki so jih v razpravi še bolj ponaazorili. V Ljutomerski občini se je pred leti vpisalo v prvi razred osnovnih šol 250 učencev, od katerih jih je prišlo do 8. razreda osnovne šole ali do 4. razreda nižje gimnazije samo 12,6%, do 7. oziroma 5. razreda pa 26 odstotkov. 10% jih je prišlo komaj do 3. oziroma 4. razreda osnovne šole. To pomeni, da obširni učni načrti ne prispevajo mnogo k večjemu znanju učencev, nasprotno, mnogi šolski delavci menijo, da zaradi preobširnih učnih načrtov ni časa, da bi učno snov dobro predelali, zato je mnogi učenci ne dojemajo in morajo ponavljati razrede.

Pri strokovnih izpitih v podjetju Nafta v Lendavi so ugotovili, da tudi tisti učenci, ki v šoli niso bili med najslabšimi in so celo naredili vajeniško šolo, zaostajajo za današnjimi potrebami po splošnem znanju. Nekateri mladi fantje niso znali odgovoriti na vprašanje, kako so organizirani delavski sveti v podjetjih in organi naše ljudske oblasti. Prav tako se je zgodilo, da dijaki, ki so lanske jesen odšli na razne srednje šole, niso vedeli, na koga naj naslovijo prošnjo za štipendijo, in so jih nekateri naslavljali celo na krajevne ljudske odbore, ki jih že dolgo ni več. To pomeni, da je sedanji šolski pouk odtrgan od življenja.

Tekmovanje poštarjev

Na progi Celje-Zalec-Celje, dolgi 15 kilometrov, so danes teknovali štiri posilne pošte iz raznih krajev celjskega okraja. Iznem doželečnosti tekmovalca v hitri hoji je osvojil I. mesto plimonoša Franc Petauer. Predpisano progo je prehodil v 4 uri 46 minut in 10 sekund. II. mesto je osvojil Jože Arlič (4.46.11), III. Ivan Branko (4.46.12).

Pohiteti bodo morali

Aktivne mladih zadržnikov so pred nedavnimi ustanovili v Taborni in Braslovcah — Spodnja savinjska dolina. Ker pa so v nekaterih vaseh celjskega okraja ustanovili že več takih klubov, bodo v Savinjski dolini torej bolj pohiteti.

SLABI UČENCI SO BREME ZA NIŽJE RAZREDE

Slabi učenci morajo ponavljati razrede, da ne bi ovirali pouka boljših. Vendar so taki učenci veliko breme tudi za nižje razrede, ker je med njimi in mlajšimi, ki so jih dohiteli, ker niso ponavljali razredov, velika razlika v starosti, včasih tudi po 4 do 5 let. Taki učenci slabo vplivajo na mlajše in so navadno povzročitelji vseh slabosti v razredu. Zato je na seji bil omenjen tudi predlog, da bi morda bilo bolje, če bi tudi take učence pustili naprej, čeprav snovi prejšnjega razreda niso obvladali dovolj. Zaradi pomanjkljivega znanja bi sicer bili prikrajšani pri pravicah, da bi po končani obvezni šoli lahko šli na strokovno ali višjo srednjo šolo — v obvezni šoli pa bi morda dobili več znanja kot sedaj, ko končajo osemletno šolanje v 3. ali 4. razredu.

V obvezni šoli bi bilo treba bolj ocenjevati učenčeve sposobnosti za reševanje raznih življenjskih vprašanj in ne samo, kako obvlada učno snov, ki se jo lahko nauči na pamet. Mnogi učenci, ki se težko učijo ali se ne marajo učiti, se namreč v raznih življenjskih zadevah zelo dobro znajdejo. Na nižji gimnaziji v Ljutomeru imajo v 2. razredu učenca, ki ima 8 nezadostnih ocen, iz delov raz-

nih starih koles pa si je sam naredil kolo, s katerim se vozi v šolo. Razen tega zna tovarišem razlagati razne stvari iz življenja in narave. To pomeni, da so tudi taki dijaki lahko nadarjeni za nekatere stvari, kar bi bilo treba ocenjevati s širših vidikov.

STROKOVNA IZOBRAZBA NAJ SLEDI PO KONČANI OBVEZNI SOLI

Na zadnjih zborih volivcev v občini Murska Sobotna so razpravljali o delu šolskih odborov in o raznih šolskih vprašanjih. Te razprave so pokazale, da kmečki ljudje preveč želijo, naj bi v pouk osnovnih šol uvedli čimveč strokovnih stvari iz kmetijstva. Zato bo pri razpravah o obveznem šolstvu in o reformi šolstva po občinah treba ljudem dobro pojasniti, da kmečki sinovi in hčere lahko študirajo strokovne stvari iz kmetijstva v kmetijskih gospodarskih šolah po končani osemletni šolski obveznosti, obvezna šola pa mora dati tudi kmečkim otrokom splošno znanje, da bodo popolnoma izenačeni z mestnimi. Čeprav v vseh malih vaških šolah ne bo mogoče naenkrat dvigniti pouka na tak nivo, kot je v mestih, ker obstajajo različne ovire, mora biti tak cilj postavljen že sedaj, da bo služil kot jasna perspektiva za prihodnost.

P. J.

Koraki na stopnišču

(Idila o delovni storilnosti)

Čakam direktorja.

Da se razumemo, nisem trgovski potnik, ne akviziter ali njegov sorodnik. Moj poklop: novinar; moj interes: pisati o delovni storilnosti podjetja Komodteks. Čakam direktorja, da dobim podatke v obratu je.

Čakam eno uro. Sedim na hodniku upravnega poslojpa, tik nad dvokrilnim stopniščem. Mimo mene hodijo uslužbenci, še češče uslužbenke. Nekje na levi mora biti prostor, kjer si umivajo roke in češje lase. Ugotavljam to brez posebnega zanimanja; razmišljam o proizvodnji in delovni storilnosti, o članku, ki ga bom napisal. Toda težko je razmišljati, za mano, poleg mene in na nasprotni strani se odpirajo vrata. Ljudje se sprehajajo mimo mene, dostojanstveno in premišljeno, preudarno in počasi, da se mi zdeha. Ker ne morem na nič misliti, se zatopim v uro in začnem za zabavo voditi statistiko:

Tovariš, ki odpira vrata za mano, je v teku tridesetih minut devetkrat defiliral mimo mene; tovarišica v pisarni na nasprotni strani osemkrat; dve drugi iz pisarne na levi šestkrat. Skratka: ti ljudje delajo. Delovna storilnost je na višku, organizacija brezhibna. Takoj s temi ugotovitvami v notes! Številke so

mi nenadoma premešajo, obrazi razgubijo, promet je čedalje večji. Zanimiv promet. Ničbe drugi, razen belega stopnišča, ga ne bi mogel bolje registrirati. Poslušajte:

Kadar se na stopnišču oglasi ležerno in utrujajoče: cap — cap — cap — je to uslužbenec. Če se gaslišči: cap — cip — cap — cip — je to gotovo uslužbenka. Tako sedim in čakam direktorja, strmim v belo stopnišče in poslušam. Nekajkrat se odpro vrata na desni in tajnica mi spodbudno priklama: »Menda bo vsak čas prišel.« Razmišljam in poslušam: cap—cip—cap—cip... Zdeham in komaj še lovim zvezo s člankom o delovni storilnosti.

Tedaj me nekaj zdrami iz otopelega mirovanja. Na stopnišču se oglasi naglo in urno: tek—cep—tek—cep. Kdo je? Uslužbenec ni, še manj uslužbenka. Uganko razreši delavec v umazani mehaničarski obleki. Prišel je iz obrata, med smolnati prsti stiska listek. Spojljivo sname kapo in izgine za vrati pisarne na levi. Čez čas se vrne in naglo odbrki po stopniščah: drzz—cep—drzz—cep... Kmalu za njim se oglasi: cap—cap—cap. Prihaja desetletni moj stari znanec iz pisarne za mano.

Teče druga ura. Čakam direktorja. Razmišljam: zdajraj je prišel v pisarno,

eno uro je bral časopise, dve uri se je posvetoval s šefi, eno uro je podpisoval dopise, potem je šel v obrat in zdaj bi moral biti tu. Ne vzdrižim več, ta večni: cap—cip—cap in cap—cap—cap — mi je razbil vse načrte o članku. Zamen sem izgubljal čas in v zavesti se oglašava varljivo: tudi ti delaš cap—cap—cap. Morda pa je direktor že v pisarni in me je tajnica pozabila obvestiti. Vstanem in potrkam na njena vrata.

»Da,« se mi kislno nasmehne, sje že tu. Ne more vsaj sprejeti, ker ima neko sejo.«

»Dolgo sem čakal,« se uprem.

»Obrnite se na koga drugega med nameščenci. Morda boste isto zvedeli, kar bi od direktorja, saj so vsi seznanjeni s situacijo.«

»Da,« pravim, »zdi se mi, da sem tudi jaz že kar dobro seznanjen.«

Ko se poslovim in odhajam po stopnišču, se zavrem: »Hvala, drage stopnice, edino ve ste mi dale podatke o delovni storilnosti podjetja Komodteks. Škoda, ker nimam dovoljenja, da bi šel k tistim, ki hodijo po vas: drzz—cep—tek—cep...«

Članka o delovni storilnosti nisem napisal: vsakokrat, ko sem sedel k pisalnemu stroju, mi je v ušesih porogljivo zazvenelo: cap—cap—cap...

—vd.

Kulturno pismo iz Novega Sada

Posvetovanje gledaliških delavcev

Posvetovanje gledaliških delavcev, dramskih piscev in gledaliških kritikov, realizirano v petek in soboto v Novem Sadu, je bilo prvo te vrste pri nas, bilo je kot dober, obetajoč začetek prvega, stalnega festivala jugoslovanskih iger, ki je letos obeležen s proslavami 150-letnice rojstva in 100-letnice smrti srbskega komediografa J. S. Popovića in so ga v spomin na ta jubilej imenovali »Sterijino pozorje«.

Posvetovanje je trajalo dva dni, bilo je intenzivno in dovolj zanimivo. Predsednik odbora za proslavo J. S. Popovića, Jostp Vidmar, je v svojih zaključnih besedah posvetovanje označil kot »uspešno, ker so udeleženci na njem sprožili vrsto žgočih problemov, ki jih bo treba v bodoče reševati in rešiti.«

Kot že rečeno: to posvetovanje je bilo prvo te vrste pri nas. To dejstvo je tudi oblikovalo njegovo fiziognomijo. Bilo je zanimivo, ker se ga je udeležilo veliko predstavnikov iz vseh krajev naše države, iz istega razloga pa je bilo tudi malce neurejeno, ker je bilo načetih vse preveč problemov, da bi jim posvetovanje moglo posvetiti več pozornosti, kaj šele, da bi jih rešilo. Vendar se mi zdi, da bi mogli potegniti tri osnovne niti, ki so zdaj bolj zdej manj tesno povezovala posamezne referente in diskutante. Te tri osnovne značilnosti posvetovanja bi lahko zaobjel pod naslednjimi, seveda le približnimi in dokaj široko pojmovanimi naslovi: Problem umetniške igre, Pomanjkanje domačih tekstov in Pridobivanje nove gledališke publike.

PROBLEM UMETNIŠKE IGRE

Taj temi je posvetil svoj referat dr. Branko Gavella, režiser in rektor Akademije za igralsko umetnost v Zagrebu. Njegov referat »Elementi igralskega ustvarjanja« je bil prazaprav bliže esaju, tako da so bili ostali diskutanti, čeprav je bil njegov referat namenjen kot osnova in kazipot diskusiji, v občutni za-

dregi in so svoja izvajanja večinoma naslanjali na prijemljiva dejstva iz njihove lastne gledališke prakse. Osnovne misli dr. Gavella; končnoveljavni zakonov v igralski kakor tudi v drugih umetnostih ni, dvakrat napačno je, kadar hočemo na osnovi neklih »obče veljavnih« zakonov nekaj ustvarjati. Umetnost ne pozna normative, ker je sama tista,

Lajčič Pandur: V pogovoru

ki ustvarja, in šele na podlagi tega, kar ustvari, lahko pridemo do neklih norm, ki pa so spet lahko samo napotki za nove kreacije. Izhodišče slehernega igralca-umetnika je in mora biti njegov emocionalni občutek, tisto, kar ureja njegov odnos do določenih pojavov, do samega sebe in do publike, tista notranja, stalno delujoča analiza da in ne, ki jih potem podzavestno razčlenjujemo, tehtamo, nizamo in spet sestavljamo, kar nam omogoča, da pridemo do prave, žive umetniške podobe.

Drugi važni moment v umetnosti je iskrenost, iskrenost do samega sebe in do sveta okrog nas. V slehernem od nas je mnogo tega, kar nečemo, ne moremo, ne smemo ali ne znamo povedati.

V veliki meri je umetnost odvisna prav od tega, v kakšni meri smo sposobni, da to neiskrenost v sebi premagamo, razbijemo, da odvržemo raz sebe masko. Igralska umetnost je prav to, da z »razkrinkavanjem« samega sebe zbujaemo v gledalcu željo in potrebo, da tudi on odloži svojo masko. Tu ni mišljena maska, krinka, ki si jo nadevajo hinavci

pripadala. Sodobnih gledaliških tekstov je veliko premalo, pa tudi tisti, ki jih gledališča imajo na razpolago, pretežno niso taki, da bi povsem zadovoljili občinstvo, kot da so premalo sodobni. Premalo je v njih sodobnih problemov in premalo sodobnega človeka, kot da tega človeka — v tem delu je diskusija naša svoje dotikalische z izvajanjem dr. Branka Gavella — naši gledališniki še niso odkrili. To je temna senca v naši dramski književnosti, senca, ki se je zavedajo vsi in jo vsak po svoje tudi skuša odstraniti. Gledališče v Sabcu je na primer sprejelo v letošnji repertoar samo dela domačih avtorjev in še ta pretežno sodobna, podobne težnje je opaziti tudi pri drugih gledališčih. Zveza amaterskih gledališč Srbije pa namerava razpisati vsakoletni natečaj za najboljšo domače gledališko delo. To senco najpomaga odstranjovati tudi vsakoletni gledališki festival v Novem Sadu. V tej zvezi je celo padlo nekaj očitkov na račun letošnjega festivala — oglasili so se Novosadčani sami — ki da je vse preveč »sterijski«, preveč »posut s častitljivim prahom starine« in da bi bilo bolje, če bi bil že letos — kar je v načrtu za prihodnje in naslednja leta — revija res sodobne jugoslovanske drame.

Blizu tej temi je bila tudi diskusija o jugoslovanskem »nacionalnem« gledališkem stilu, v kateri je spregovoril beograjski kritik in profesor na Akademiji za igralsko umetnost Stanislav Bajič. Njegova teza: nacionalnega stila ni in biti ne more, ne pri nas ne drugje. Lahko pa neka močna gledališka skupina pod vodstvom prav tako močnega režiserja in na osnovi dramske

Bistvo igralske umetnosti je torej igralčeva zmožnost življenja v notranje življenje nekega lika in njegova sposobnost, da to izrazi. Važno je tisto — kadar govorimo o igralski umetnosti — kar ni zapisano v tekstu, tisto, kar občutimo, ne pa tisto, kar vidimo in slišimo. Optični in akustični momenti so samo prenosna sredstva za tisto, kar igralec doživlja in kar naj gledalec občuti, nikakor pa niso primarni elementi, in povsem napačno je, kadar igralec gradi svoje like na teh zunanjih izrazih. Kajti: velika razlika je med pravilno in pravo kretnjo, med pravilnim in pravim govorom. Eno je obrt, drugo je umetnost.

SODOBNA JUGOSLOVANSKA DRAMA

Vrsta režiserjev, dramaturgov, igralcev in gledaliških kritikov se je dotaknila te teme in se vprašala, zakaj tako. Mnenja o vzrokih so bila različna, ugotovitve iste: sodobna jugoslovanska drama ne zavzema v repertoarjih naših gledališč tistega mesta in ne opravlja tiste vloge, ki bi ji

prizadela centralne gledališke hiše v posameznih republikah centrah. To bi bila vsaj približna slika dvodnevne posvetovanja v Novem Sadu, ki so se s svojimi diskusijami razen omenjenih udeležili — da navedem le nekatere — Marijan Matković, Dušan Matić, Boro Hanauška, Lojze Filipič, Sveta Jovanović, Borislav Mihajlović, Kalman Mesarić, predstavnik manjšinskega turško-šiptarskega gledališča v Skopju in drugi.

prizadela centralne gledališke hiše v posameznih republikah centrah. To bi bila vsaj približna slika dvodnevne posvetovanja v Novem Sadu, ki so se s svojimi diskusijami razen omenjenih udeležili — da navedem le nekatere — Marijan Matković, Dušan Matić, Boro Hanauška, Lojze Filipič, Sveta Jovanović, Borislav Mihajlović, Kalman Mesarić, predstavnik manjšinskega turško-šiptarskega gledališča v Skopju in drugi.

Vekoslav Bombač: Vstajajoči konj — Klečeča — Gracija

ustvarjalnosti nekega pisatelja ostvari neki svoj stil, ki lahko preide v zgodovino kot »nacionalni«, kot je bil to primer z ruskim MHT.

PRIDOBIVANJE NOVE GLEDALIŠKE PUBLIKE

O tem vprašanju so najglasneje spregovorili podeželje in mala mesta, ki jih tareta dva problema: kako pridobiti v gledališke dvorane ljudi, ki po gledališču sploh ne čutijo potrebe; kako na ne boleč način odpra-

Joža Polajenko: Domačija pod Pohorjem

viti gledališča v krajih, kjer za njih obstoj ni niti materialnih niti umetniških pogojev. Za prvi primer velja: novo publiko je mogoče pridobiti in obdržati, saj čedalje bolj polni gledališke dvorane, potrebne pa so umetniške koncesije, lažja dela. Ob tem dejstvu in ob dejstvu, da mala gledališča nimajo stikov z večjimi centri, ostane često problematična umetniška rast teh gledaliških ansamblov. Pri drugem primeru: mnogo gledališč je bilo ustanovljenih nepremišljeno, njih ukinitje je danes nuja. Kam bo šel igralski in režiserski kader in kakšno nadomestilo bodo dobili ti kraji po ukinitvi njihovih gledališč? Prvo vprašanje je ostalo odprto, rešitev drugega vidijo v ustanovitvi centralnega, prvorazrednega ali več boljših potujočih gledališč. Centralno potujoče gledališče je menda že v nastanku, bila pa je izražena bojazan, da bo ustanovitev tega gledališča — kot svojevčasno ustanovitev Jugoslovanskega dramskega pozorišča v Beogradu, ki je pritegnilo najboljše moči iz vse države — hudo

Novo knjige in revije

Prejeli smo:

JACOB BURCKHARDT: RENESANCA KULTURA V ITALIJI. To znamenito delo smo naposled dobili tudi v slovenskem prevodu Bogomila Faturja. Knjigo je izdala Državna založba Slovenije. Opremljena je z ilustrativnimi slikami znamenitih italijanskih slikarjev, njej pa najdemo šest posebnih poglavij o renesančni kulturi v Italiji, in sicer: Država kot umetnina, Razvoj individualna, Prebujenje antike, Odkritje sveta in človeka, Družabnost in priveditve in Morala in religija. Knjiga je izšla v novi knjižni zbirki Državna založba Slovenije Kultura in zgodovina.

ZGODOVINA LJUBLJANE — Prva knjiga: GEOLOGIJA IN ARHEOLOGIJA. Avtorji: Dr. Srečko Brodar, Dr. Bogo Grafenauer, dr. Josip Klimec, dr. Josip Korosec in dr. Ivan Rakovec. To je prvi del obsežne zgodovine Ljubljane, opremljen s slikami, zemljvidi in risbami izdala ga je Državna založba Slovenije. STANKO SEMIC-DAKI: PARTIZANČEK. Droben spomin na partizanska leta, posvečen spominu najmlajših borcev in namenjen najmlajšim bralcem. Knjižico, ki je šla kot redni zvezek Knjižnice Čebelica pri Mladinski knjigi, je ilustriral France Slana.

BOGOMIR MAGAJNA: BRKONJA CELJUSTNIK. Delo je izšlo pri Mladinski knjigi kot prvi zvezek novostanovljene Knjižnice pionirskega lista. Magajna pravičilo je za slikarico privedel L. Kovačič, ilustracije pa so delo Franca Slane.

EDUARD BASS: NEPREMAGLJIVA ENAJSTORICA. Ilustriral Josef Capek, iz češčine prevedel in uvod napisal Viktor Smeleč. Delo je izšlo pri Mladinski knjigi v knjižnici Sinjega galeba. SODOBNA POT. ŠTEV. 3. Prosvetna revija, glasilo Zveze Svoboda in prosvetnih društev. Iz vsebine: Franc Kimovec-Ziga: Splošna izobrazba — eno izmed spornih vprašanj šolske reforme, prof. dr. Nušič: Dvojna aktivnost izobraževanja, Rado Miklič: Razmišljanja ob volitvah delavskih svetov, Vinko Trinkanec: Vzgoja in zabava najmlajših, Božidar Horvat: Umerjavljani žaremet, Jelo Gašperič: Živi in ugasi v igrački, Jelena Čopić: Krsto Hegedušič, D. Smilberger: Popolni vtisi (Vzhodna Nemčija), Gustav Grobelnik: Amaterski odri celjskega okrajja: beletristično zastopata Saša Cvahte: Človek in predmet Alberto Moravia (prevedel Crt Sinkovec) Prijateljstvo. Razen omenjenega prinaša številka še vrsto drobnih zapiskov in beležk iz kulturno-prosvetnega življenja.

MLADI SVET ŠT. 7. Prozo objavljajo: Ivan Žan, Marijan Kramberger, Drago Grab, Toni Mohar, Dragan Milčević, Tanja Drmec, pozicija pa Saša Vegri, Valentin Cundrič, Humbert Pribeac, Beno Severin, Janez Miklič, Milan Erjavce, Jurij Fakina, Božo Levce in Miro Medvedšek, od ostalih prispevkov naj omenimo vsaj obširen članek Alenke Gerlovič: Slikarstvo XX. stoletja ter knjižne recenzije zadnje zbirke novel Ferda Godine in Grabeljškovega romana Dolomiti se kršijo.

MLADI SVET ŠT. 5. vsebina: Ivan Toličič: Otroška igra in njen pomen za razvoj otrokove osebnosti, Nasa Kolari: Otrokov umski razvoj pred obiskovanjem šole, dr. Slava Lunadek: Otroški vtisi, Slavica Požanič-Toličič: Nekaj psiholoških ugotovitev o risbah otroka, ki še ne hodi v šolo, Filmske recenzije ter ocene nekaterih mladinskih knjig. Krajšo novelico je prispeval Ferdo Godina, Lojze Krakar pa objavila eno pesem.

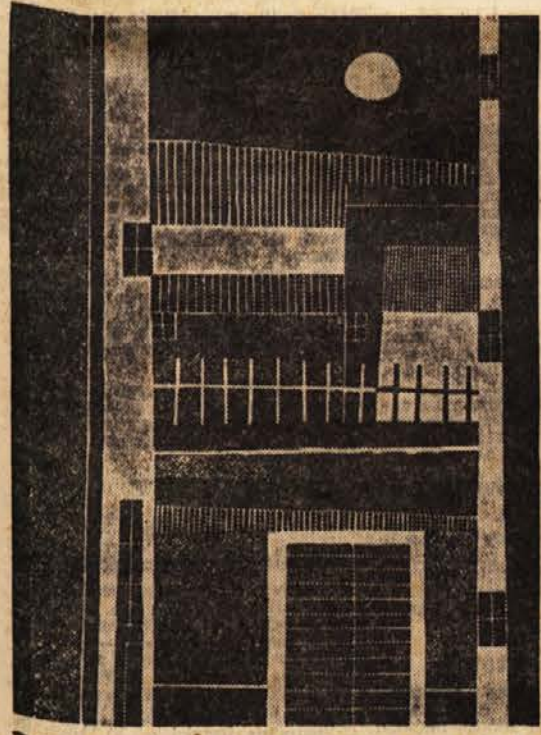
GLEDALIŠKI LIST SLOV. NARODNEGA GLEDALIŠČA V MARIBORU ŠT. 10: F. D. Auber: Fra Diavolo.

PROTEUS: Ilustriran časopis za poljudno pridoznanstvo št. 8. Iz vsebine: Miroslav Kalinski: Hlačenje topokrvnih živali, Lavo Čermelj: Sihotajski meteorit in Janez Strnad: Atomske eksplozije in vreme.

GLEDALIŠKI LIST DRAME SLOV. NAR. GLED. V LJUBLJANI ŠT. 7: Jože Javoršek: Povečevalno steklo.

SAVREMENIK ŠT. 6: Prozo zastopa v tej številki edino Ferdo Kozak (v prevodu) z odlokom iz svoje zadnje knjige Popotniki sem v domovini: pesmi objavljajo Dušan Kostič, Mile Binkovljan in Slavko Vukosavljevič. Esej, ki je najmočnejše zastopano, na Grega Gamulin, Veljbor Gilgorič, Slavko Leobac, Dragan Jeremić. Ostali del revije napopoljujejo stalne rubrike kulturnih pregledov.

SADJARSTVO. VINARSTVO. VRTNARSTVO. Leto LXIII, 1956, št. 3. Izdaja založba Kmečka knjiga v Ljubljani.

Lojze Spacal: Luna na Krasu (lesorez, 1956)

V Janeževi »Zgodovini slovenske književnosti« iz l. 1953 beremo o pisatelju Jožetu Kranjcu: rojen leta 1904 v Borovnici, po poklicu profesor, živi kot upokojenec v Ljubljani. S svojimi novelami je sodeloval pred vojno v revijah Svoboda, Ljubljanski zvon in Modra ptica, po vojni pa pri Novem svetu, mladinskih listih Pionir in Ciciban ter drugod. Pisal je povesti iz kmečkega, mestnega in delavskega življenja. Po svojem pisanju je naturalist, ki sicer zna opazovati življenje, a je njegovo pisanje brez skrbne obdelave in filozofske poglobitve, itd.

Takšna je o njem sodba nedavnega literarno-zgodovinskega priročnika.

Toda poleg teh nekaj vrstic o Kranjcu, ki so mi na razpolago v omenjeni knjigi, imam ob pisanju te recenzije pri roki tudi izbor Kranjčevih novel z naslovom »Sreča v temni ulici«. Knjiga predstavlja najboljšo, kar je Jože Kranjc napisal v prozi. In ker je po tej knjigi moje mnenje o Kranjcu — poznajstu nekoliko drugačno, kakor skopa Janeževa ocena, si bom v tem članku dovolil nekatere popravke in spremembe, ki jih Kranjčevu pisanju zaaluži. Prej pa še nekaj podatkov o celotnem Kranjčevem delu.

Slika o tem resda nevrhunskem, a po svoje vendar originalnem pisatelju med obema vojnoma bi bila nepopolna, če bi se oprli zgolj na gornje podatke. Za poznavanje Kranjčevega pisanja si je poleg njegovih novel vred-

NOVOSTI NA KNJIŽNI POLICI NOVELE JOŽETA KRANJCA

»Sreča v temni ulici«. Izdala Cankarjeva založba v Ljubljani

no ogledati tudi njegova odrska dela, predvsem »Direktorja Campo«, »Detektiva Meglo« in »Ske-demja«. Prvo, Direktor Campa, je bilo med vsemi temi svoje dni deležno največ priznanja — in ker je ob prvi uprizoritvi v ljubljanski Drami doživelo znaten uspeh, bi morda kazalo, da se ga ob priliki spet spomni kako gledališče. Poleg neprisiljene napredne misli imajo namreč Kranjčeva odrska dela vse odlike literature, ki izhaja iz živega življenja svojega časa in tudi prihodnosti ne ohrani samo dokumentarnega pričevanja, marveč še zmeraj kako aktualno resnico. Manj dognana so njegova mladinska dela, predvsem tista iz povojnih let (povest Matiček in Igrice), toda mladinska književnost tudi ni bila glavna veja Kranjčevega pisanja. Ime so mu dala predvsem nekatera odrska dela in približno te novele, katere je odbral za knjigo »Sreča v temni ulici«. Prva, istoimenska, je bila tudi prva Kranjčeva tiskana stvar, zadnja »Človek brez knjig« pa je izšla v Modri ptici tik pred kulturnim molkom leta 1941.

Majhne so te stvari, bi lahko rekli ob teh novelah z besedami Kranjčevega soimenjaka. Ko vse

te reči, iz katerih je pisatelj marsikje naredil umetnost, na ta ali oni način doživljamo in preživljamo tudi sami, se niti ne zavedamo, da so naše revne vsakodnevne skrbi vredne, da bi komu služile kot snov za literaturo. Skorajda banalne so in nič kaj poetične; to so skrbi okoli kruha in denarja, slabih stanovanj in pijače, erotičnih nesreč in nesreč itd. — skratka sama skromna hrepeneja po drobnem soncu in čisto majhne strasti, ki jih sami skorajda niti ne opazimo. Ves ta znameniti mali ljubljanski svet pa je v Kranjčevih novelah še nekam pomanjšan — in obenem povzdignjen do simbola vse banalne majhnosti životarjenja iz dneva v dan. Kranjcu je ves ta mali ljubljanski svet blizu kot lastni žep. Pozna ga in ljubi ga, o njem piše toplo in ponekod celo do sentimentalnosti zavzeto. Kakor njegovi junaki, mali uradniki in vsakršni drugi kruhoborci za zaslužek iz rok v usta, tako tudi Kranjčevu pisanje ni borbeno. Ti ljudje so po značajih melanholiki (kar povedo že imena, kakor Mehkoba, Megla itd.), in kakor galjoti priklenjeni k družinam, otrokom in skrbem, ki jim sproti zadušijo vsako željo po svobodnem izživljanju in upiranju go-

spodarjem (Prvi upor). Kranjčevi ljudje niso niti dobri niti slabi, ampak so samo večni sužnji svojega majhnega življenja. Ob vseh drobnih nepoštenostih pa so vendar nekeje čisti kakor zlato (noveli Boter in Povprečen človek), in že s samim bednim životarjenjem jim vzbujajo odpor do vsega tistega, kar dela razumna, močna in svobodna človeška bitja sklonjena, omejena in pritlikava. Žal so si vsi ti nejunaki junaki — predvsem možki — od novele do novele včasih preveč podobni in prepogosto si pisatelj sposodi njihova usta, da govorijo zanj v imenu pravice in lepote. Kranjc ne obtožuje hrupno, prej žalostno in otožno, hrepeneče in z razočaranim nasmehom, da se mi zdi posrečeno, kar je že nekdo zapisal: nekeje od daleč spominja na Čehova. Torej prejšnja oznaka naturalist za Kranjca ne drži. Lahko rečemo, da je njegovo pisanje samo iskrena literarna izpoved človeka iz dni velikih socialnih prepadov, človeka, ki mu je vse od mladosti naprej banalni boj za vsakdanji kruh počasi izbijal iz glave sanje in cilje idealista.

Kranjčevu pisanje pa je tudi kultivirano, kar naša socialna literatura pri marsikom ni bila.

In ko opisuje vsakodnevne in zato že znane, dolgočasne stvari, se trudi, da bi ne bil nikjer dolgočasen. Tisto drobno življenje samo na sebi resda ni nič kaj zanimivo, toda v rokah dobrega pisatelja to svojo nezanimivost izgubi. To dokazujejo Kranjcu njegovi bralci, ki so njegovi glavni junaki sami — in ti ga radi bero. Jože Kranjc je iz njihovih črnih življenj zmesil bel kruh literature, po katerem so pred desetletji — pa tudi še danes — vsi ti njegovi mali meščani iz temnih ulic radi segli.

L. KRAKAR

Antreasian Garo Z.: Rivertown No 2

»Malenkost«

»MOJSTROVINA« NA KVADRAT

Vodstvo nekoga manjšega koprškega industrijskega podjetja si je omislilo novo sušilnico. Smoter: pocenitev proizvodnje in izboljšanje kakovosti izdelkov. Edina pot: naj novo napravlo izdelata neki ljubljanski zasebni obrtnik.

Več mesecev kasneje... Nadobudni obrtnik je mojstrovino naposled izdelal in razen nje poslal v Koper tudi račun. V denarju: skoraj poldrug milijon dinarjev.

Drugo dejanje... Nadobudno vodstvo koprškega podjetja je obrtniku sporočilo, da mu ne more poravnati tolikšnega računa, češ da je zabljenik.

Tretje dejanje... Obrtnik se je mojstrsko znašel: njegov izdelek je prevzela neka stanovska zadruga, ki je koprskemu podjetju poslala nov račun s priletnimi manipulativnimi stroški.

Četrto dejanje... Vodstvo koprškega podjetja se je mojstrsko zadovoljilo. Epilog... Nove sušilnice ne morejo uporabljati, ker je izdelana preveč »mojstrosko«.

Dodatek k dramam... Nekaj strokovno dokaj usposobljen in s poštenostjo dovolj oborožen član kolektiva omenjenega koprškega podjetja je te dni takole zaključil:

»S svojimi tovarniškimi sodelavci si upam storiti dvoje: izdelati povsem uporabno sušilnico za največ pol milijona dinarjev in pri se dobro zaslužiti...«

»ODLIČNA POSTREŽBA«

Prileten domač turist se s hrubov prizorom v čedno naselje. Čeprav mu je v želodcu že pošteno krullilo, se je vseeno najprej odločil za bežen ogled morebitnih krajevskih zanimivosti. Toda ni potekla niti minuta, ko se mu je znova oglasila lakota. Znašel se je bil namreč pred izložbo mesnice in v njej zagledal nadvse vabljivo ledvičko. Kar siline so se mu poredile! Zato je meni nič tebi nič opustil malo prej skovano namero in zavil v gostilno prav naproti mesnici.

Sedel je in natakirajoče prešerno naročil: »Porcijco ledviček, prosim!«

»Nimamo! Lahko pa dobite golaž in vampe.«

»Nak! Zaželel sem si ledviček. Mar se ne bi mogli nekako potruditi in mi ustrediti?«

»Poslušajte, no, le kako naj vam ustrežem, če pa ledviček nimamo.«

»Ali bi jih ne mogli kupiti? Poglejte skozi okno, mesar jih ima celo v izložbi.«

»Že, že, vendar mi se ne ukvarjam z nakupom majhnih količin robe. Pa tudi časa ni za to. Gostje so tu in moram jim postrežiti. Boste torej golaž ali vampe?«

»Poslušajte, kaj pa če bi jaz sam šel v mesnico po ledviček?«

»Saj sem vam že rekla, da se ne plača. Gostje se pri nas zanimajo za glaže, vampe, kisle juhe. No, kaj boste naročili?«

In prileten domač turist se je raztogotil, zabredel nekaj pikrih na račun potrebe, potem pa pobral sila in kopita. Še na ledvička v izložbi tam naproti je mimogrede poškilil in s krulečim glasom razkrl svoje razpoloženje.

»Krajevna zanimivost pa taka!« (in v oklepajih: pravkar opisano se je sicer pripetilo nekje na škofljemskem

koncu, vendar zlobni jeziki trde, da je takšnih »koncev« pri nas še več.)

BILANCA IN POLI

V pisarni računovodje neke mari-borske gospodarske organizacije je navsezgodaj zazvonil telefon. Roka s svinčnikom med prsti je vajeno dvignila slušalko in uho v številke pogledljivega možakarja z očali je slišalo boječe izgovorne besede:

»Ti, v hudo zagato sem zašel. Te smem nekaj prositi?«

»Računovodja je svojega dobrega šolskega kolega takoj spoznal po glasu in, ne da bi odmaknil oči od tabele, poizvedel:

»Vse, nekaj mesecev sem honorarno opravljal knjigovodske posle v nekem tukajšnjem podjetju. Poslej je šlo vse ko po olju. Toda sedaj je tu čas bilance. No, da povem naravnost: ne upam jo sestaviti sam. Zato bi te rad prosil za pomoč. Bom pošteno plačal in če je potrebno...«

»Pa mu računovodja ni pustil nadaljevanja. Njegova pest je namreč krepko udarila po mizi:

»Kaj? Poslušaj, kakšen bančni uslužbenec pa pravzaprav si ti! Glej no, bilanca ne zna sestaviti!«

»Glej, no, glej, no! Je pač ne znam! Še nikdar je nisem sestavil! Kaj morem, če se pa tu v banki ne ukvarjam z bilancami!«

»Kaj morem! Zakaj potemtakem honorarno opravljaš knjigovodske posle? Če si upaš vleči plačilo za poznanje oziroma neznanje, pa si upaj sestaviti tudi bilanco! Jaz ti pomagam le bom.«

»Pa poslušaj vendar! Kaj mi bodo rekli v podjetju, če ne bom zmogel nalogo? Celoten honorar ti odstopim in še kaj zraven!«

»Rekel sem ti: ne!«

»Daj, no, ne bodi tak! Rotim te! Pomagam mi iz zagate...«

Pa ni nič pomagalo. Računovodja je spet zapilil pogled v tabelo, počasi odložil slušalko, zmajal z glavo in vmes sam zase sepeetal:

»Ta je pa lepa! S honorarjem me je hotel omečati! In če bi privolil, bi konec koncev še jaz zašel v kakšno zagato...«

V. K.

Direktor in uprava mlina v Ajdovščini kaznovana zaradi pokvarjene koruze

Okrožno sodišče v Kopru je te dni obravnavalo odgovornost direktorja in uprave industrijskega valjenega mlina v Ajdovščini za pokvarjeno koruzno moko in zdrob. Poročali smo že, da se je v času od 1. do 25. januarja letos po krivdi mlina pokvarilo okrog 50.000 kg omenjenih koruznih izdelkov in 99.397 kg koruze v zraku. Sanitarna inspekcija je tedaj ugotovila, da je koruza zaradi prevleke vlage (od 16,7 do 18,9%), plesnivosti, grenkega okusa in žlatavosti, neprimerna za prehrano.

Sodišče je obsodilo direktorja Jožeta Glavana na 20.000 in mlina na 400.000 dinarjev kazni ter plačilo sodnih stroškov. Obravnava pred pristojnim kazenskim sodiščem v Novi Gorici bo v kratkem.

Kaznovani zaradi varanja potrošnikov

Okrožno gospodarsko sodišče v Novi Gorici, je te dni obravnavalo zanimiv primer, ki meče dokaj čudno luč na trgovsko podjetje »Planika« v Tolminu. V svoji prodajalni v Tolminu je prodajalo maslo z označo »prvovrstno surovo maslo, čeprav je bilo to maslo žaltavo, kislasto, grenkega okusa in neprimerno za prehrano. Nadalje so prodali 124 kg masla, čeprav je sanitarna inspekcija opozorila, da maslo ne ustreza za prehrano.

Sodišče je obsodilo podjetje »Planika« na 500.000 din in njegovega upravnika Nika Prezelja na 10.000 dinarjev kazni. M. D.

Zaradi nepredvidnosti huda eksplozija

Minulo nedeljo zvečer je bila v stanovanju ing. Sonje Mejakove na Cankarjevi cesti 3-III. huda eksplozija. Tovarišica je prala v kopalnici perilo. Očistiti pa je hotela tudi plašč, in sicer z gazolinom, to je tekočino, ki ostaja na dnu s plinom butanom polnjenih jeklenk. Ker je tekočina zelo hlapljiva, gorljiva in eksplozivna, v kopalnici pa je gorela peč, je nastala huda eksplozija. Pristnik je porušil stene kopalnice in uničil vso vodno in električno napeljavo. Na areo je povzročiteljica eksplozije dobila samo hude opekline in je bila takoj prepeljana v bolnišnico.

Uporaba plina butana ni nevarna, če upoštevajo koristni navodila, v katerih je izrecno poudarjeno, da jeklenke ne smejo odpirati. To, da jeklenke, polnjene s plinom butanom, ne smejo odpirati, naj bo v opozorilo vsem, da ne bi prišlo do podobnih eksplozij in še hujših nesreč.

Vzgoja vzgojiteljev

Precej smo že preliči črnila o vzgoji naših športnikov. Medtem ko govorimo o vzgoji aktivnih tekmovalcev, pa se marsikdo od tistih, ki jim je poverjena nadvse odgovorna naloga voditi športne kolektive, ne zaveda, kako pomembne so njegove dolžnosti do kluba, športnikov in do višjih športnih forumov.

Brž ko se začne prvenstvena tekmovalna, pridejo na dan vse slabosti odbornikov, ki ne mislijo več na čast barv svojega kluba, pač pa le na to, kako bi — spet za vsako ceno — prišli do uspeha. Torej zaključek? Bolj kot naši športniki so potrebni vzgojne nekateri klubski in društveni odborniki!

Ne bi se dotaknili tega vprašanja, če se ne bi minulo nedeljo po nogometni tekmi mladincev Papirničarja in Krima pripetil sila mučen dogodek, ki ga je povzročil zagrižen klubski funkcionar Papirničarja, ki je pozabil na klubsko, pa tudi svojo osebno čast in se spozabil nad sodnikom z besedami, pa tudi dejansko. Posledica? Okrog stoječi mladinci obeh moštev so videli v svojem nadrejenem funkcionarju zelo slabega vzornika in so dokaj prepričano gledali njegovo početje.

Vzrok izpada: mladina Papirničarja je izgubila tekmo s Krimom — kriv je bil seveda sodnik. Nad nekoga je bilo treba izliti jezo. Nad sodnikom pač, kajne? Samo zato, da se ohladi klubške strasti odbornikov, ki se ne čuti odgovornega za svoja dejanja niti pred tistimi, ki bi jim moral posredovati pravilno športno vzgojo? Da, da, takšne funkcije je treba trdo poučiti in za njihove prestopke najostreje kaznovati.

Menda ni treba še posebej koncentrirati tega dogodka. Vendar naj bi bil v oster opomin vsem, ki vodijo našo športno politiko, da bi izvajali najostreje konsekvence — ta primer pa zasluži najhujšo kaznen — vse zato, da bi tudi med funkcionarji temeljito pomešali...

T.

SPORT IN TELESNA VZGOJA

KONČANO JE REPUBLIŠKO PRVENSTVO V KEGLJANJU

Prvak: Vanovšek - 1727 kegljev

Pri vrhu brez večjih sprememb — Za državno prvenstvo v potrebne skrbne priprave

V poznih nedeljskih večernih urah je vrhovni sodnik na kegljišču Konstruktora v Mariboru dal znak za konec letošnjega republiškega prvenstva posameznikov v kegljanju: 74 tekmovalcev iz vseh kegljiških središč Slovenije je v dveh nastopih po 200 lučevjeh odločil o prvaku in ostalih mestih.

»Viki Vanovšek, prvak LRS v kegljanju za leto 1956«, to je zadnja stran knjige o letošnjem republiškem prvenstvu.

OD IGLICA DO VANOVŠKA

Knjigo letošnjega republiškega prvenstva lahko časovno razdelimo v štiri poglavja: 7., 8., 14. in 15. april. Prvi deli: začetek prvenstva. 37 tekmovalcev nastopa v disciplini 200 lučevjeh meano. Vodstvo prevzame član Kovinotehne iz Celja Igliz z rezultatom 817 kegljev.

Drugi del: Drugi nastop. Najboljši Amer (Branik) z odličnim rezultatom 890 kegljev, skupno v obeh nastopih 1673 kegljev.

Tretji del: nastop druge skupine udeleženo tekmovalcev. Najboljši Vanovšek iz Celja z rezultatom 893 kegljev. Da bi dohitel Amerja, potrebuje v drugem nastopu še 778 kegljev.

Četrty del: ne 778, 832 kegljev podre Vanovšek v drugem nastopu, kar zneso skupno 1227 kegljev. Vsi pozikusi Starca, Marinčka, Kobala, Martelanca, Likovnika in ostalih, da bi dohiteli Vanovška, so brezuspešni.

ZASLUŽENA ZMAGA

74 tekmovalcev se je borilo za naslov republiškega prvaka. Uspeh je le Vanovšek, ki je prepričljivo zmagal z igro, kakršno le redko vidimo na naših kegljiških. Starc iz Kranja je bil drugi. To mesto sta mu zagotovila dva lepa rezultata. Takoj za njim se je uvrstil igralec iz Celja: Marinček. To je mlad igralec z zelo dobrim lučevjem in s ohranjeno bodočnostjo. Isto laško odličnih tudi za Amerja, ki je predvsem s svojim drugim rezultatom (890 kegljev) zelo presenetil.

Na prvenstvu je od reprezentantov razočaral le Gomelj. Lani je bil prvi, letos pa šele dvaintrideseti. Kobal, Martelanc in Likovnik so tudi tokrat zasluženo ostali pri vrhu. Visokih rezultatov sicer niso dosegli, toda umirjena igra, rutina in seveda izraženi rezultati so še vedno njihove odlike.

Deveto mesto je za prvaka ljubljanske podzveze Dominka lep uspeh in kaže, da še ni za v staro šaroc. Listo desetorice pa zaključuje nadarjeni Ljutomerčan Stržaj, ki v višjih mestom ne bi nikogar presenetil.

NE SAMO KEGLJI

Za letošnje prvenstvo je značilno, da je bilo doseženih le nekaj odličnih, zato pa veliko dobrih ter prav tako tudi povprečnih rezultatov. Kaj je vzrok temu? Eden izmed gledalcev je pravilno ocenil, ko je dejal: »Ne keglji, ampak roka je kriva«. Res je, veliko število tekmovalcev je prišlo na tekmovalce brez posebnih priprav. To je tudi vzrok, da so skoraj vsi v drugem nastopu (z izjemo Vanovška in še nekaterih) do-

segli boljši rezultat kot v prvem. Pogledimo številke: skupno je bilo v 128 nastopih podrtih 116.084 kegljev. Povprečje je 784 na en nastop. Vsi tekmovalci so skupno v prvem nastopu podrti 57.434, v drugem pa 1216 kegljev več.

SE JE ČAS

Državno prvenstvo v kegljanju bo letos v Beogradu in sicer od 10. do 16. maja. Prvih 50 posameznikov z republiškega prvenstva bo razen petih moštev zastopalo Slovenijo v borbi za naslov državnega prvaka. V zadnjih letih so slovenski tekmovalci dosegli na državnih prvenstvih vidne uspehe, zato le-te tudi letos od njih pričakujemo.

KONČNI VRSTNI RED REPUBLIŠKEGA PRVENSTVA

Vanovšek (Beton) 1727 kegljev (893, 832), Starc (Triglav) 1690 (837, 853), Marinček (Beton) 1683 (836, 847), Amer (Branik) 1673 (783, 890), Kobal (Branik) 1672 (825, 847), Ambržič (L) (Triglav) 1660 (809, 851), Martelanc (Triglav) 1657 (819, 838), Likovnik (Ljubljana) 1656 (835, 821), Dominko (Ljubljana) 1643 (781, 862), Stržaj (Ljutomer) 1643 (800, 843), itd. E. Glavič

PRVENSTVO LJUBLJANE V PLAVANJU

Mnogo nastopajočih in dobri rezultati

Prav tako kot dopoldne na prvenstvu v skokih, je tudi popoldne nastopilo veliko število plavalcev, članov obeh ljubljanskih klubov, »Celias« in »Bleda«. »Prešerna« iz Račavičice in »Kamnikar«. Videti je, da hočejo vsi klubi ustvariti močno zaledje mladih moči in si vzgojiti novih tekmovalcev. Opaziti je bilo, da plavalcem izven Ljubljane manjka vadbe, tako da so njihovi rezultati plod berobenosti in volje.

Zato pa so za dobre rezultate poskrbeli naši znani tekmovalci: Goršič na 100 metrov hrbtno (1:12,0), Tominkšova na 100 m prano (1:29,0) sta dosegla boljše čase od slovenskih rekordov. Goršič se je odlikoval tudi na 100 m prsto. Zaradi nadarjenosti in možnosti razvoja je omeniti še prvga slovenskega plavalca defina Poljanška, ki je preplaval vso progo (100 m metuljček) v definovem slogu. Prav dobre rezultate so dosegli še Pirc na 100 m prsto, mladinec Umek v hrbtnem in Horvata v prostem slogu ter metuljček. Pri pionirjih sta bila najboljša Celjan Fožant in Blejčan Izmajlov.

Rezultati: Člani: 200 m prsto: Goršič (L) 2:34,4, Zvolkelj (I) 2:29,8; 100 m prsto: Pirc (Jad) 1:02,3, Snelb (K) 1:05,0; 100 m metuljček: Poljanšek 1:13,0, Snelb 1:17,2; 200 m prsto: Zibert (L) 3:13,1, Baudek (C) 3:17,8; 100 m hrbtno: Goršič 1:12,0, Poljanšek 1:20,3. — Ženske: 100 m prsto: Goslar (L) 1:31,4; 87 m metuljček: Horvat (L) 44,8; 100 m prsto: Tominkš (L) 1:29,0. — Mladinci: 100 m prsto: Homan (I) 1:10,9; 87 m metuljček: U. Zibert (L) 47,4; 100 m prsto: G. Zibert (L) 1:30,9; 100 m hrbtno: Umek (I) 1:17,2; mladinec: 87 m prsto: Horvat 40,8; 100 m

prsto: Bricek (L) 1:34,6; 87 m hrbtno: Mulej (P) 87,4. — Pionirji: 87 m prsto: Tofant (C) 41,1; 87 m prsto: Izmajlov (B) 50,9; 87 m hrbtno: Zumer (L) 54,7. — Pionirke: 87 m prsto: Plemelj (L) 56,1. R. K.

Brzojavke

● NURNBERG, 16. aprila. (DPA). Vaterpolisti splitskega Mornarja so sinoči igrali neodločeno z Nürnbergom 10 : 10 (4 : 6).

● BEGRAD, 16. aprila. Mednarodni boksalški sodnik Mladenović je sprejel poziv poljske boksalrske zveze, da sodi na dvoboju Poljska : Anglija.

● BEGRAD, 16. aprila. Zdravniška komisija je prepovedala boksalrski Crvene zvezde Mitroviču boksalni mesec dni zaradi knock outa, ki ga je Mitrovič pretrpel v dvoboju z Vitičevićem.

● NEAPELJ, 16. aprila. (Tanjug). Na mednarodnem teniškem turnirju v Neapluju je zmagal Avstralec Hoold, ki je v finalu premagal Italijana Merla s 6 : 2, 7 : 5, 8 : 6.

● RIM, 16. aprila. (Reuter). V zadnjem kolu italijanskega nogometnega prvenstva so bili doseženi tle rezultati: Fiorentina : Milan 3 : 0, Lazio : Spal 3 : 0, Bologna : Atlanta 1 : 0, Napoli : Juventus 1 : 0, Genova : Lanerossi 2 : 2, Inter : Roma 1 : 1, Triestina : Novara 1 : 0, Pro Patria : Torino 1 : 1, Sampdoria : Padova 3 : 1. Na lestvici vodi Fiorentina s 45 točkami.

● PORTOROŽ, 16. aprila. Na šahovskem prvenstvu Primorske je zmagal Zorman iz Kopra s 8 točkami pred Sivcem (Postojna) 7,5 in Lokovškom (Piran) ter Jevnikarjem (Koper) s 6,5 točkami.

● NEW YORK, 16. aprila. Dokončno so zaključena pogajanja za šahovski dvojni doboj med Reshevskim in Brusteinom. Odigrava bosta 24 partij, polovico v New Yorku, polovico pa v Moskvi.

● HAMBURG, 16. aprila. V Hamburgu se bo 24. maja pričel šahovski dvojni doboj med nemškimi vele mojstrom Unzickerjem in sovjetskimi vele mojstrom Keresom.

SAHOVSKI TURNIR V SMEDEREVSKU PALANKI

Karaklajič zanesljivo vodi

Smederevska Palanka, 16. aprila. V prekinjenih partijah šestega in sedmega kola so bili doseženi tle rezultati: Karaklajič - Šer 1:0, Ukovič - Choclatec 0:1, Tomovič - Djordjevič 0:1, Šer - Štrbi - Radulescu - Robač remi. Partija Trifunović - Tomovič je bila ponovno prekinjena.

Stanje na lestvici po VI. kolu: Karaklajič 6 dr. Beli 5,5 dr. Trifunović, Radulescu, Choclatec, Dietman 5,5 (1), Ukovič 5 (1), Robač 2,5 (2), Vjadsavljivič 2,5, Tomovič 2 (2), Djordjevič 2 (1), Puc 2, Šer 1,5 (2), Srbu 1 (2).

KOŠARKA - druga velika ljubezen Amerike

PISMO IZ ZDA

New York, 16. aprila. »Nihče jih ni prešel.« nam je dejal nek mlčanec na New Breatenu. Sodijo pa, da je košarkarskih moštev v Ameriki toliko, kolikor kvadratnih milj ščejejo ZDA, približno 3 milijone. Ogešdali smo si moderni družbeni dom v tem mestu v državi Connecticut, ki šteje 100.000 prebivalcev, železniško postajo pa ima šele v sosednem manjšem Berlinu.

Videli smo kinematografsko dvorano, dvorane za velike konference, knjižnice, čitalnice, prostore za odhob televiziskem aparatu ter 25 m dolg plavalni bazen, obdan z modrimi ploščicami z milo temperaturo sredi ledenih snežnih viharjev tik pred nastopajočo pomladjo. V tretjem nadstropju so nam pokazali bleščeti parket z več sto reflektorji v dveh dvoranah za košarko, ločenih z zidom, ki se umakne, če pritiskaš na električni gumb, tako da se pred teboj odpre ena izmed največjih kombiniranih športnih dvoran v tem kraju Amerike.

Okoli te dvorane so telovadnice s telovadnim orodjem, za dviganje uteži, dvorane s kolesi in vesli za razvoj mišic, slačilnice, prhe, plavalni bazen — vse to pa je, kakor so nam pojasnili, šele priprava za vstop v glavno arenno prelega športa v New Breatenu.

NAJMOČNEJŠA KOŠARKARSKA MOŠTVA PRIHAJAJO IZ SOL

Industrijske področje Connecticuta in vse zahodne Amerike (podobno kot nekateri deli srednjega zahoda in zahodne obale) je omogočilo prebivalcem New Breatena in številnih drugih mestec, da v gradnje takšne domove. Gradnja le-teh je stala več kot milij-

on dolarjev, denar pa so zbirali na loterijah, s prispevki in dotacijami. Čel pasovi dežele niso imeli take sreče, ljubezen do športa pa se ondi ni zmanjšala zaradi pomanjkanja sredstev. Košarka je, kakor pravijo, »druga ljubezen« Amerike, popularna in cenena, koše pa je moč najti na vsakem javnem otroškem igrišču za male in velike štrom po kontinentu.

Najmočnejša košarkarska moštva se porajajo poolah (kolegijih), ki so nekako sredi med gimnazijo in univerzo.

Marec je za košarko mesec prvakov. Nacionalno atletsko združenje kolegiel ter nacionalno prvenstvo poklicnih igralcev končujeta v Madison Square Gardenu. Prva moštva teh dveh »lig« odločajo o vseameriskem zmagovalcu. Prvak amaterske ameriške košarke bo tudi letos bržčas sodil med najboljša moštva na svetu.

RAZVOJ KOŠARKE

Amerika je domovina košarke, kar vsekakor pojasnjuje dejstvo, da je košarka tukaj tako razširjena. Pozimi 1891-1892 si je dr. James Newsmith v Springfieldu (Massachusetts) izmislil igro, da bi z njo zabaval študente svojega kolegija od konca sezone rugbyja do začetka sezone baseballa.

Newsmithova igra se je razvijala okrog dveh košev v pravem pomenu besede: v telovadni dvorani je pritril na zid dve košari za sadje z odstranje-

nim dnom. Ameriški vojaki so presneli košarko v Evropo med prvo svetovno vojno in potlej se je razširila po vsem svetu. Naj je videti še tako čudno, vendar je ta šport ostal v Ameriki večidel igra v zaprtim prostoru, medtem ko so igrali košarko v drugih državah izključno na svežem zraku.

Američani so povprečno visoki, med njimi jih je mnogo, ki vržejo žogo v koš tako rekoč brez napore. To je eden izmed razlogov priljubljenosti tega športa v tej deželi. Drugi razlog pa je, da koš in žoga v Ameriki nista draga. Sicer poznamo tudi druge, ki jih uporabljajo na večjih turnirjih, cenene pa uporabljajo na »domaćih« turnirjih. Koš pritrldjo na vrata v sobi ali v izjemnih primerih na veje na dvorišču: za 1 dolar.

Čeprav gre, kakor pravijo skeptiki, ljubezen skozi železode, pa gre ljubezen za šport vsekakor skozi žep. Američani so kot maločlovek na svetu varčni ter se ukvarjajo predvsem s takim športom, ki ne terja previsokega davka iz njihovih denarnic.

TELOVADBA

Zmagala je Slovenija

V poročilo z nedeljskega telovadnega dvoboja Slovenija : Hrvaška v Sostanju se je vrnilo nekaj napak. Na tekmovalcu je namreč zmagala Slovenija s 326,5 točkami, medtem ko je Hrvaška dosegla 322,30. Med posamezniki je zmagal Senica (SI) 55,55 pred Friganom (H) 55,40 in Keiprom (H) 55,35.

Doživetie

na Mauriciusu

ROMAN

»O čem pa poročajo?« Iz njegovega glasu je odmevala nervoznost. Naglo je popil šesti konjak.

»Smokyja so snoči aretirali,« sem odgovoril.

Videti je bil presenečen. Ce je hlinil osuplost, jo je hlinil imenitno.

»Smoky? Kdo pa je ta Smoky?«

»Tako ga kličejo njegovi prijatelji, ker kadi z mamili prepojene cigarete. Policija pa ga pozna pod imenom Livingston Weinstein. Ni važno, kako je prišel do tega imena. Bistveno je... da je povedal, da dela za družbo Diego Garcia.«

»To je laž!« je vzklilnil de Montreuil. »Ne poznam nikogar s tem imenom. Kolikor...«

»Kolikor — kaj?« sem vprašal.

DNEVNE NOVICE

Slovenska akademija znanosti in umetnosti obvešča, da bosta v četrtek, dne 19. aprila 1956 ob 11 dopoldne v dvorani Akademije branila doktorski disertaciji tov. ing. Jelena Komar, strokovna sodelavka Kemističnega inštituta »Borisa Kidriča« in tov. Bogomir Koželj, asistent istega inštituta. Tov. ing. Jelena Komar bo branila disertacijo s temo »Izraba koruznih odpadkov v svrhu fermentacij«, tov. Bogomir Koželj pa s temo »Antibiotske snovi fusarijeve«.

ZROJ terena »Tone Tomšič« v Ljubljani vabi danes ob 19 v Domu JLA vse rezervne oficirje na ogled filmov »Tank v izvidnici« in »Tank v premagovanju ovir«. Komentiral bo major Koželj. Vabimo tudi rezervne oficirje iz drugih pododborov.

Imaš »težke« noge? Dodaj topeli »JELA« sol in občutek mladosti ti bo sladil življenje.

GLEDALISKA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

DRAMA
Torek, 17. aprila ob 20: Cehov: »Tri sestre«. Abonma T.
Sreda, 18. aprila ob 20: Cehov: »Tri sestre«. Abonma D.
Četrtek, 19. aprila ob 20: Cankar: »Hlapci«. Abonma G.
Petek, 20. aprila ob 20: Smole: »Potovanje v Koromandijo«. — Krstna predstava. Premiera. Izven.
Sobota, 21. aprila: Zaprtlo.
Nedelja, 22. aprila: Gostovanje ljubljanske Drame s Cankarjevimi »Hlapci« v Novem Sadu ob proslavi srbskega dramatika Jovana Sterije Popovića.
Ob 20 (v Ljubljani): Produkcija Akademije za glasbo.

V petek, 20. aprila, bo v Drami deset letišnja premiera: krstno uprizoritev bo imela drama Dominika Smoleta »Potovanje v Koromandijo«, ki je v natečaju za izvirno slovensko dramo prejela prvo nagrado. Smoletovo dramo režira France Jamnik, scenograf je Vladimir Rijavec, kostumograf pa Milena Kumar-Matulova. Igrajo: Janez Cesar, Maks Furijan, Branko Miklavc, Jurij Souček, Vida Juvanova, Viki Grilova, Aleksander Valič, Dusa Pokrajca, Helena Erjavčeva, Jože Zupan, Ivanka Mežanová, Drago Makuc, Maja Balc, Anton Homar, Matijan Benedičič.

OPERA

Torek, 17. aprila ob 19: Smetana: »Prodana nevesta«. — Zaključena predstava za gimnazije Stična, Ribnica i. dr.
Sreda, 18. aprila ob 19:30: Martinu: »Zenitev«. Puccini: »Gianni Schicchi«. Abonma C.
Četrtek, 19. aprila ob 19:30: Martinu: »Zenitev«. Puccini: »Gianni Schicchi«. Abonma H.

Petek, 20. aprila ob 19:30: Lindpaintner: »Danina«. Zaključena predstava za gimnazijo Zagorje.
Sobota, 21. aprila ob 19:30: R. Strauss: »Kavalir z rožo«. Abonma E. Gostovanje Cvetke Součkové.
Nedelja, 22. aprila ob 19:30: Masseneti: »Manon«. Izven in za podelitje.
Aboneta redov C, D in E opozarjamo na spremenjeno rasporeditev že objavljenih predstav in redov abonmaj za sredo in četrtek v tem tednu: red D ima v sredo predstavo v Drami »Tri sestre«, red C pa v Operi »Zenitev« in »Gianni Schicchi«, red H ima v četrtek v Operi »Zenitev« in »Schicchi«, »Kavalir z rožo«, prvotno napovedan za red E za četrtek, pa se prenese na soboto, 21. aprila.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Gledališka pasaža
Torek, 17. aprila ob 20: A. Marodič: »Na dnu kelihov«. Gostovanje Gledališča Slovenskega Primorja iz Kopra.
Sreda, 18. aprila ob 20: Vajsa Cevrki: »Srečno, ljudje!«. Gostovanje Gledališča Slovenskega Primorja iz Kopra.
Četrtek, 19. aprila ob 20:30: Peppino de Filippo: »Ni res, pa le verjamem«. Abonma TSS II.
Petek, 20. aprila ob 20: Peppino de Filippo: »Ni res, pa le verjamem«. Abonma Valenci.

MARIBORSKE VESTI

DEZURNA LEKARNA
Torek, dne 17. aprila: lekarna »Tabore«, Trg revolucije 3.

KINO

PARTIZAN: Ameriški barvni film: »Pas za pištolo«.

UDARNIK: Franc. ital. film: »Afera Mauricius«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Torek, 17. aprila ob 19:30: Hofman: »Svetloba velike samote«.

Red LMS-1.
Sreda, 18. aprila ob 19:30: Auber: »Fra Diavolo«. Red LMS-2.

Rodile so: Terezija Rojko, 28 let, gospodinja, Zimica — Ireno: Amalija Preskavec, 19 let, tkalica — Rožo: Marija Novak, 26 let, gospodinja — Franca: Jožefina Letonja, 27 let, predica — Zlatko: Ljudmila Mirnik, 27 let, ing. arhitektura — Romana: Ottilija Kranjc, 38 let, gospodinja, Malečnik — Bojana: Marija Kolečnik, 27 let, gospodinja — Ivanko: Katarina Feuš, 26 let, tkalica — Ljubomira: Terezija Erhatic, 29 let, snovalka, Gaj — Bogomiro: Roza Lončarič, 29 let — Antona: Alojzija Ornik, 36 let, gospodinja, Malna — Stanislava: Antonija Zel, 23 let, gospodinja, Polički vrh — Milana: Marija Pavalec, 22 let, poljska delavka, Sentilj — Milenko: Majda Neumüller, namešténica — Marka: Karolina Lesjak, 34 let, gospodinja, 25 let, tkalarka, Miklavž — Dragico: Neža Gselman, 34 let, perica — Zlatka: Frančiška Gašček, 33 let, gospodinja — Branka: Terezija Gobec, 28 let, gospodinja, Maharska vas — Ireno.

VESTI IZ KRANJA

PRESERNOVO GLEDALIŠČE
Sobota, 22. aprila ob 20: Ivan Cankar: »Pohujšanje v dolini Sentflorjanski«. Premiera. Red premierski in izven.

Nedelja, 23. aprila ob 18: Ivan Cankar: »Pohujšanje v dolini Sentflorjanski«. Izven in za podelitje.

KINO

STORŽIČ: Ameriški film: »Dekle z deželo«. V glavni vlogi Bing Crosby in Grace Kelly.

Z JESEJNIC IN OKOLICE

Zdravniško dežurno službo na Jesejnici ima dr. Alojz Jenko, Cesta Bratstva in enosti.

JESEJNIC: »RADIO: Amer. barv. film: »Generalni inspektor«. Predstavi ob 18 in 20. Ob 18 ameriška barvna risanka »Peter Pan«.

»PLAVZ:« Angliški film: »Trinajsta ura«. Predstavi ob 18 in 20.

Z BLEDA

KINO
Ameriški film: »V dolni bobrov« in »Pol oralna zemlje«.

DROBNI OGLASI

STANOVANJE IN HRANO v Ljubljani nudimo ženski, ki bi od 7-15 čuvala otroke in kuhala. V postev pridejo tudi starejše. Pismene ponudbe pošljite v oglasni oddenek LP pod »Pridna in poštna«. 338
OSEBNI AVTOMOBIL znamke »Citroen« ugodno naprodaj. — Naslov v upravi LP v Ptuj. P 34

CELJSKE VESTI

ČELJSKO GLEDALIŠČE
Torek, 17. aprila ob 18: Puškin-Treves: »Nesmrtni don Juan«. II. srednješolski abonma.
Sreda, 18. aprila ob 19:30: Puškin-Treves: »Nesmrtni don Juan«. Gostovanje v Vojniku.
Četrtek, 19. aprila ob 18:30: Herman Wouk: »Zadeva Caine«. Zaključena predstava za I. gimnazijo iz Maribora.

Petek, 20. aprila ob 18: Puškin-Treves: »Nesmrtni don Juan«. IV. srednješolski abonma.
Sobota, 21. aprila ob 20: Herman Wouk: »Zadeva Caine«. Gostovanje v Mežici.
Nedelja, 22. aprila ob 15 in 20: Herman Wouk: »Zadeva Caine«. Gostovanje v Ravnah na Koroškem.

KINO

»UNION:« Ameriški barvni film: »Lepotica za milijon dolarjev«. Predstavi ob 18 in 20.

»DOM:« Čeki barvni film: »Jan Hus«. Predstavi ob 18.15 in 20.15.

VESTI IZ PTUJA

MESTNO GLEDALIŠČE PTUJ
Torek, 17. aprila ob 19:30: Peppino de Filippo: »Ni res, pa le verjamem«. Gostovanje v Ormožu (Dom »Parizana«). Abonma in izven.

Sreda, 18. aprila ob 19:30: Ivan Potrč: »Krefle«. Gostovanje v Ljutomeru (Dom kulture). Abonma in izven.

Četrtek, 19. aprila ob 14: Ivan Potrč: »Krefle«. Zaključena predstava za pujsko gimnazijo.

Sobota, 21. aprila ob 20: Ivan Potrč: »Krefle«. Izven. — Zadnja večerna predstava.
Nedelja, 22. aprila ob 18: Ivan Potrč: »Krefle«. Izven.

IZ MURSKE SOBOTE

KINO

Francoski film: »Prepovedan sad«. Predstava ob 20.

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za torek, 27. aprila 1956.
5.00-5.30 Dobro jutro, dragi posljalci! (preter glasbeni spored) 5.40-6.30 Reklame — 6.30-6.35 Naš jedilnik — 11.00 Radijski koledar — 11.05 Tečaj esperantskega jezika — 27. lekcija — 11.15 Mali dopoldanski koncert — 11.45 Cicibanov dober dan! (Nasmejani svet, pesmi M. Arčiča in prevoda T. Pavčka) — 12.00 Slovenske narodne in umetne pesni in samospevi — 12.30 Kmetijski nasveti — Ing. Franco Adamič: Pomanjkljiva prehrana in predšolsko odniranje breskovich nasadov — 12.40 Peter Hljie Čajkovič: Uvertura 1812 — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.35 Spored simfoničnih skladb Gioacino Rossini: Tatinska sraka, uvertura C. Saint-Saens: Havanise — Edvard Lalo: Namouna, suita — Giorgi Enesco: Romunska rapsodija v A-duru — 14.30 Modni kotiček — Eva Paulin: Nekaj besed o otroški konfekciji — 14.40 Glasbeni intermezzo — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Utrinki iz literature — F. S. Fitzgerald: Tri ure postanka — 16.00 Iz opernega sveta — 17.15 Zeleni ste — posljalci! — 18.00 Znanstvenopolični feljton: Zgodovinsko poslanstvo ZN (opazanja člana jugoslovanske delegacije) — 18.10 Pianistka Zofija Debelič igra skladbe Cyjeta Rihmanna in Borisa Papandopula — 18.50 Sportni tednik — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 Tedenski notranjepolični pregled — 20.10 Slovenske narodne pesmi — 20.30 Radijska igra — Stojanovič: Mostovi na Toko-Riu (prva izvedba) — 21.30 Odlomki iz glasbenih festivalov v Stuttgartu — 22.15-23.00 Nočni koncert — 23.15-23.00 UKV program: Plesna glasba

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Ameriški barvni film

»Pesem zlatega zapada«

Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Mitz Gaynor in Dale Robertson. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«

Ameriški film

»Kraljica Kristina«

Tednik: Filmske novosti št. 15. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Greta Garbo in John Gilbert. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 14 dalje.

KINO »SLOGA«

Amer. barvni film:

»Velika nagrada«. Tednik. Predstave ob 16, 18.30 in 21. Ob 19 matineja istega filma. V glavni vlogi Elisabeth Taylor in Mickey Rooney.
KINO »VIC:« Ameriški barvni film: »Crni labod«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Moreen O'Hara in Tyrone Power.
Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9.30-11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »SOCA«

Amer. film: »Kraljica Kristina«.

Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Greta Garbo.
Prodaja vstopnic samo od 14 dalje.
MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8, predvaja za mladino švicarski film »Otroci Evrope«. Predstave vsak torek, četrtek in nedeljo ob 10, ob 18 pa vsak dan, razen nedelje.
KINO »LITOSTROJ:« Nemški barvni film: »Dečela smehljaje«. Tednik: Filmske novosti št. 9. — Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški film

Obzirni kapetan

V glavni vlogi Victor Mature, Louise Platt in Leo Carrillo. Predstave ob 16, 18 in 20. — Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »SISKA«

Ameriški film

Obzirni kapetan

V glavni vlogi Victor Mature, Louise Platt in Leo Carrillo. Predstave ob 16, 18 in 20. — Prodaja vstopnic od 14 dalje.

Umrlj so v Ljubljani

Frančiška Merčun, vdova. Pogreb bo danes ob 14.30 na Zalah.
Ivana Prezelj, osebna upokojenka. Pogreb bo danes ob 15.30 na Zalah.
Dr. Anton Urbanc, advokat. Pogreb bo danes ob 18.30 na Zalah.
Jože Orehek, čevljarški pomočnik. Pogreb bo danes ob 18 na Zalah.
Tomaž Heinrichar, upokojenec. Pogreb bo danes ob 17 na Zalah.

ZAHVALA

Stariši, sestre in bratje pokojnega **Marjana Gantarja** se ob njegovi nenadni smrti iskreno zahvaljujemo vsem zastopnikom množičnih organizacij ter mladini, ki so spremljali našega ljubljanskega Marjana na njegovi zadnji poti.
Prišrna hvala vsem za podarjene cvetje in tolažilna govora ob njegovem odprtem grobu.

Uprava in kolektiv podjetja Elektro-Maribor-okolica sporočata prijateljem in znanec, da je pri izvrševanju delovne naloge tragično preminil član našega kolektiva

MARIJAN LANGUS

Pogreb bo v torek 17. aprila ob 16. uri iz poslopja Elektro-Maribor-okolica, podružnica Ptuj, Zadržni trg 5 na Mestno pokopališče Ptuj.

KOLEKTIV IN UPRAVA
ELEKTRO-MARIBOR-OKOLICA

KMALU BO IZŠEL

Slovar angleških izrazov in pojmov

Mileve Radenković-Mihajlovič,

v redakciji univerzitetnega docenta Svetozara Brkiča

Slovar vsebuje veliko število izrazov in pojmov, ki jih srečujemo v vsakdanjem govoru, književnosti, trgovini, tehniki, vojski, ekonomiji kakor tudi v političnem, javnem in kulturnem življenju na sploh. Slovar bo v veliko pomoč vse večjemu številu tistih, ki študirajo ta jezik, ter v veliko olajšanje tistim, ki so v svojem znanju dosegli določeno stopnjo in ga žele še naprej izpopolnjevati.

Zato je ta slovar, ki je rezultat večletnega dela na osnovi najboljših slovarjev teh vrst na svetu, nujen vsakomur, ki študira ta jezik: učencem, študentom, predavateljem, profesorjem, prevajalcem, in sploh vsem tistim, ki uporabljajo angleški jezik.

Slovar je tiskan v latinici in bo imel nad 700 strani velikega, slovarskega formata (17 x 25 cm) in bo vezan v celo platno.

Naročnina slovarja, ki jo je treba vplačati do 1. maja, znaša 1200 din.

Po izidu bo slovar stal 1500 din.

Naročnino in naročila pošljite na naslov:

Založniško podjetje »Bratstvo-Jedinstvo«
Novi Sad, Arse Teodorovića 11. — Tek. rač. 300-T-251
1542

»TISKANINA«

TOVARNA TISKANEGA BLAGA V KRANJU

obvešča vse družbene organizacije, ustanove, šole in druge kolektive, da v tekočem letu ne razpolaga z denarnimi sredstvi za dajanje podpor. Vlaganje kakršnihkoli prošenj je zato brezpredmetno in podjetje nanje ne bo odgovarjalo.

1543

Izšle so naše najnovejše izdaje:

»PRIROČNIK ZA PREGLED, ANALIZO IN ODOBRITEV ZAKLJUČNIH RAČUNOV GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ«
ing. Argira Lazarevića in Minje Jugovića
Izdaja v latinici — cena 400 din

»O zaključnih računih«
Vprašanja in odgovori za izdelavo zaključnih računov s seminarjev v Arandjelovcu, Vrnjački Banji in Beogradu.
Izdaja v latinici — cena 120 din.

»ZBIRKA ODLOČB GOSPODARSKIH SODIŠČ«
dr. Aleksandra Goldštajna
Izdaja v latinici — cena 250 din.

»PRIROČNIK ZA UPORABO PREDPISOV O OTROŠKEM DODATKU«
Petra Vučetića in Luke Todorovića
Izdaja v latinici — cena 350 din

TE DNI BO IZŠLO:

»PRIROČNIK ZA INVESTORJE«
II. spremenjena in dopolnjena izdaja M. Pejovića in R. Niketića

»ZBIRKA PREDPISOV O DELOVNIH ODNOSIH«
III. spremenjena in dopolnjena izdaja dr. A. Baltiča

»ZBIRKA PREDPISOV O PRORAČUNIH IN USTANOVAH S SAMOSTOJNIM FINANSIRANJEM«
s komentarjem

»ZVEZNI DRUŽBENI PLAN ZA LETO 1956 IN UREDBA O RAZDELITVI CELOTNEGA DOBIČKA s pojasnili

V PRIPRAVI:

»PRIROČNIK ZA SESTAVLJANJE PERIODIČNIH OBRACUNOV ZA GOSPODARSKO ORGANIZACIJE«

»EVIDENCA V PODJETJU O OSNOVNIH SREDSTVIH IN INVESTICIJAH«

Zaradi omejene naklade pošljite naročila pravočasno na naslov: »Savremena administracija« (preje »Biro za izradu obrazca«), Beograd, Prizrenska 6. — Poštni predal 478.
1467

OKRAJNA ZADRUŽNA ZVEZA MARIBOR
razpisuje

mesta molznih nadkontrolorjev (rodovnikarjev)

za področje okraja Maribor

Pogoji: srednja kmetijska šola in nekaj prakse v živinoreji.
Nastop službe takoj. Prošnje vložite na naslov: Okrajna zadržna zveza Maribor, Partizanska cesta 6/I.
M 142

JAT

JUGOSLOVANSKI AEROTRANSPORT

Hiter prevoz — udobno potovanje!

Uporabljajte letala JAT na domačih linijah
SKOPLJE—BEOGRAD—ZAGREB—LJUBLJANA
ZAGREB—SARAJEVO—TITOGRAD
BEOGRAD—SARAJEVO
BEOGRAD—TITOGRAD

V mednarodnem prometu vam JAT zagotavlja najhitrejšo zvezo z Zahodom in Bljžnjim vzhodom

BEOGRAD—(ZAGREB)—DUNAJ—MÜNCHEN—PARIZ
BEOGRAD—DUNAJ—FRANKFURT/M—LONDON
BEOGRAD—SKOPLJE—CARIGRAD
BEOGRAD—ATENE—KAIRO
BEOGRAD—ZAGREB—ZÜRICH
ZAGREB—DUNAJ

Letala tujih družb vzdržujejo ređen promet med Beogradom in Moskvo, Kijevom, Lwowom, Budimpešto, Prago, Varšavo in Sofijo.

Pojasnila o redu letenja in tarifah lahko dobite v vseh poslovalnicah JAT v državi.
1473

SVET pred 30.000 leti

Nikjer v Evropi ni najti toliko sledov predzgodovinskega človeka, kakor v Pirenejski in v dolini Vezere, kakih 100 km vzhodno od Bordeauxa. To je prostrana dolina, obdana skoraj z navpičnimi gladkimi skalami, in vse imajo oglate ali na pol okrogle luknje, večkrat tako majhne, da človek komaj zleze skozi, druge spet pa merijo v premeru več metrov. To so vhodi v bivališča predzgodovinskih ljudi. Tu se človek spomni skoraj nepojmljivih števil, ki so jih izračunali znanstveniki v skoraj stoletnem delu za zgodovino Zemlje in ljudi. Ta zgodovina pripoveduje o

V Pirenejskih sonašli na skalah kakih 15.500 let stare slike

štirih ledenih dobah, prvi pred 600.000, drugi pred 400.000, tretji pred 200.000 in zadnji pred 100.000 leti. Seveda je pa vprašanje, če je bila ta ledena doba res zadnja.

Stopimo v eno teh skalnatih votlin. Najprej je rov visok in širok, potem pa čedalje ožji in

nižji. Večkrat se moraš plaziti po vseh štirih in lesti skozi tesne prehode. V votlini je na gladkih skalah videti sledove umetnosti predzgodovinskega človeka: tu so vgrvirane podobe raznih živali — jelenov, bizonov, medvedov, levov in konj, večinoma velike komaj za dobro dlan, nekatere pa v naravni velikosti. Tu pa tam vidiš v skalah vdolbine. Mnoge skale so črne od saja. Tu so ljudje v pradavnih časih kurili. Ljudje ob koncu ledene dobe so bili izključno lovci. Verovali so, da lahko dobe nad živalmi, ki so jih hoteli ubiti ali ki so jih potrebovali na lovu, moč, samo če jih najprej narišejo ali naslikajo na skale.

Med 90 skalnimi votlinami z živalskimi podobami na stenah, kolikor so jih odkrili od leta 1905, je s sledovi predzgodovinskega človeka najbogatejši Lascaux. Tu presenetljivo človeka barvne slike: črne, rjave, rdeče in rumene v vseh odtenkih. Tisočletja jih niso mogla izbrisati, ker so bile votline tako dobro zastate, da v njih nikoli niso nastale spremembe v temperaturi in zraku. Tenka, steklu podobna plast apnenca je bila naravna zaščita teh slik, na katerih je videti divje konje, velikanske jelene in bizone, med njimi pa povsod vgrvirane podobe živali. Človek se nehoče vpraša, kako so mogli predzgodovinski ljudje ustvariti te slike. Izkopanine so prinesle odgovor tudi na to vprašanje. Ljudje so uporabljali za barvne slike soke raznih gozdnih sadežev, pa tudi železni oksid in manganov hiperosid, dva naravna oksida, ki ju v skalah ni bilo težko najti. Oksida so zdrobili in pomešali z vodo ali živalsko maščobo. In iz votlih kosti so pihali te barve v prahu na kamnitne stene. S slikami pri Lascauxu je človek pozne ledene dobe dosegel svoj umetniški vi-

šek. Po tej dobi med 20.000 in 10.000 leti pred našim štetjem pa se začela velika praznina.

Raziskovanja jam je razmeroma še mlada znanost. Zemlja pa krije v svojih neдрjih še mnoge skrivnosti. Mednje še zmeraj sodi tudi natanka ugotovitev časa, kdaj so živeli ljudje, ki so dosegli tako visoko umetniško stopnjo. Geologi domnevajo, da so živeli med 60.000 in 10.000 leti pred našim štetjem. Pri tem ima tudi atomska znanost odločilno besedo. Atomske fiziki namreč lahko ugotove dobo razpadanja raznih mrtvih snovi in njihovo starost. Skoraj na vseh jamskih slikah pa nahajamo kostni pepel, torej snov, v kateri so radioaktivni delci. Arheologi čikaške univerze so na podlagi kostnega pepela, izvirajočega iz slik v jami pri Lascauxu z geigerskim števcem ugotovili, da so te slike stare kakih 15.500 let.

Pogled na Pireneje

»Moderen« otroški skuter. Otroška domišljija je nenadkriljiva v svoji bujnosti. V svetu, kjer mnogokrat starejši vidijo zgolj kup železa, najdejo otroci vedno dovolj zabave. Star valjar je po šestdnevnem delavniku zaslužil počitek. Zapustil ga je voznik. V prostem času pa so ga obiskali otroci

Moški so zgovornejši od žensk

Svetovni prvak v zgovornosti Irec Shelhan je nepretrgoma govoril 133 ur

Po krivici moški očitajo ženskam, da so klepetulje, da preveč govorijo. Da jim delajo krivico, dokazujejo govorilni rekordi, ki pripadajo izključno moškim. Svetovni prvak v tej »stroki« je 30-letni Irec Kevin Shelhan, ki je lani v decembru nepretrgoma govoril, bral, kričal in šepetal celih 133 ur. Poslušalo ga je 12.000 ljudi. Shelhan je popil 20 skodelic čaja in pokadil 120 cigaret, da ne bi omagal. S tem je znova dosegel rekord in posekal nekoga Rusa iz Vladivostoka. Rus je nepretrgoma govoril 131 ur.

Tudi na gledaliških odrih so takšni rekordi dokaj pogosti. Seveda pa jih ne moremo primerjati s Shelhanovim. V nekem londonskem gledališču je moral neki igralec izgovoriti zapored 3000 besed, za kar je potreboval 16 minut. Tudi neki nemški radijski reporter, ki improvizira na odru pogovore in intervjuje z neizurjenimi laiki, je prišel do sklepa, da govorijo moški več kakor ženske.

Neki poljski profesor je leta 1937 nepretrgoma 26 ur govoril o slabostih in napakah žensk. Med drugim je trdil, da ženske preveč govorijo. Menda se ni zavedal, da bi moral ta očitek nasloviti predvsem nase. V mnogih parlamentih je že star običaj, da skušajo politični nasprotniki igrati drug drugega z dolgimi govori. Ta način političnega boja je bil dolgo priljubljen v Ameriki, dokler niso pred debatami govorov časovno omejili. Vendar pa se še zdaj dogaja, da govori na primer neki senator iz Teksasa nepretrgoma 23 ur. V angleškem Spodnjem domu pa neki poslanec, ki je bil 20 let na tem položaju, ves ta čas sploh ni odprl ust.

Pred kratkim je bila v Manchesteru (Anglija) odprta razstava tramvajskih modelov, ki so vzbudili veliko zanimanje. Morda se to sliki nekoliko neverjetno, ker že tudi pri nas odstranjujemo tramvaje. Toda ti modeli so bili tako precizno izdelani, da je bilo okrog njih vedno dovolj gledalcev. Posebno so občudovali njih aerodinamične oblike

Združeni inštitut za atomske raziskave

V Moskvi so sklenili sporazum o ustanovitvi te mednarodne znanstveno raziskovalne organizacije

V Moskvi so 26. marca zaključili posvetovanje o organizaciji združenega inštituta za atomske raziskave. Udeležili so se ga predstavniki Albanije, Bolgarije, Madžarske, Vzhodne Nemčije, Kitajske, ljudske demokratične republike Koreje, Mongolije, Poljske, Romunije, Češkoslovaške in ZSSR. Sklenili so sporazum o ustanovitvi mednarodne znanstveno raziskovalne organizacije z imenom »Združeni inštitut za atomske raziskave« s sedežem v ZSSR.

Države, ki so podpisale sporazum, so enakopravne članice nove organizacije. Druge države, ki

bodo hotele sodelovati v njej, lahko izjavijo, da se strinjajo z določbami sporazuma in po sklepu večine že včlanjenih držav postanejo tudi enakopravne članice. Sovjetska vlada je v skladu s sporazumom izročila Združenemu inštitutu za atomske raziskave Inštitut za priučevanje jedrske energije pri Akademiji znanosti ZSSR s sinhrociklotronom z zmogljivostjo protonov 680 milijonov elektronov ter elektrofizikalni laboratorij Akademije znanosti ZSSR s sinhrofazotromom z računsko energijo protonov 10 milijard elektronov s celotno opremo, osnovnimi, pomožnimi in administrativnimi napravami ter postopki. Za nadaljnje razvijanje raziskav na področju jedrske fizike nameravajo zgraditi laboratorij za teoretično fiziko z računskimi odsekom in z elektronskimi računskimi stroji, laboratorij za elektronsko fiziko z reaktorjem za poskuse ter ciklotron za pospeševanje jonov različnih elementov in za poskusno delo z njimi. Proučili bodo tudi vprašanje organizacije laboratorija za koz-

mične žarke ter drugih poskusnih naprav in laboratorijev. Vsaka včlanjena država bo sodelovala pri materialni preskrbi tega laboratorija in plačevala letne prispevke za vzdrževanje inštituta, pa tudi za morebitne nove znanstveno raziskovalne naprave. Na posvetovanju so soglasno izvolili za upravnika Združenega inštituta za atomske raziskave dopisnega člana Akademije znanosti Ukrajinske SSR dr. Dimitrija Blohinceva.

Drobne ZANIMIVOSTI

SLEPAR Z GORSKIMA VODNIKOMA ZMRZNIL NA MONT-BLANCU

Prejšnji teden je zmrznil v snežnem meteu na Mont-Blancu Frederick Ebel, ki ga je francoska policija iskala, ker je zakril več sleparij z valutami. Bržčas je hotel pobegniti v Italijo. Vrednost njegovih nezakonitih transakcij znaša baje celo milijardo frankov. Našli so ga zmrznjenega v dvema gorskima vodnikoma iz Chamonixa. Francoska policija domneva, da je najel vodnika, da bi mu pokazala pot čez visoko sedlo v italijansko športno središče Courmayeur. Ko so plezali v gore, pa jih je zajel snežni metej in temperatura je padla na -28 stopinj C.

MUMIJO ALEKSANDRA VELIKEGA ISČEJO

Arheologi že več let iščejo mumijo Aleksandra Velikega, ki je umrl leta 324 pred našim štetjem v Babilonu star 32 let. Bil je na visku slave. Takoj po njegovi smrti se je vnel strasten spor za njegovo mumijo, ki so ji pripisovali božansko moč. Izkopali so ga v Aleksandriji. Arheologi domnevajo, da so poslednji našli ostanke njegove kosti v neposredni bližini glavne železniške postaje v Aleksandriji. Ta vest pa uradno še ni potrjena.

KNEZEVINA MONACO SE BO NEKOLIKO RAZŠIRILA

Dva prikurjena Američana nameravata povečati kneževino Monaco za 121 ha. Kathleen in Gerard Hale iz Sante Barbare v Kaliforniji sta namreč kupila v sosednji Franciji in košček zemlje in ga seveda visoko preplačala. Priključiti ga hočeta Monacu in povečati domovino psov in mačk brez gospodarja. Za pse in mačke, ki se klatijo po Monacu brez gospodarja, že tri leta vzorno skrbe. Pripravili so jim z blaginami obložena hišica, jedo pa v »Hotel de Paris« v Monte-Carlu. Hrano imajo tako dobro, da bi jim jo lahko zavidel večina prebivalcev te kneževine.

NOVO SREDSTVO PROTI DEBELOSTI

Vsi debeli ljudje se bodo lahko znebili odvečne maščobe, ne da bi jim bilo treba pri tem glavariti. To jim obeta nova shujševalna metoda s preparatom iz alg. V nemškem zdravlilišču Schlangenbadu so zborovali prejšnji teden interesi, ki so pripravili novo shujševalno sredstvo kot zelo učinkovito. Preparat iz alg sicer napolni želodec in ga zaprosi za nekaj ur, človeško telo pa ne dobi pri tem nobenih kalorij. Človek s tem preparatom v želodcu lahko sedi pred masno penenko, ne da bi ga mikalo, da bi jo pojedel.

NAROD NEVROTIKOV

Marsikdo, ki pride prikrat v ZDA, dobi vtis, da so Američani narod nevrotikov. To v glavnem tudi drži. Kakih 16 milijonov Američanov, torej na vsakih 10 eden, ima težave z živčnimi motnjami, kar jih ovira pri delu. Mnogi za delo sploh niso več sposobni. V Ameriki človek zelo pogosto sliši o krvnem pritisku. Življenje v tej deželi se razvija tako naglo in napetost je tako velika, da je živčno zdravi ljudi čedalje manj.

V soboto zvečer: Zajtrkuješ lahko kar zdajle, mi vsaj jutri zjutraj ne bo treba zgodaj vstati.

AVTOMOBILISTI SO RAZLIČNI

Na avtomobilski razstavi na Dunaju so lahko videli obiskovalci najnovejše modele, pa tudi slišali najnovejše dovtipe na račun avtomobilistov. Tako so lahko slišali na vprašanje, kaj store posamezni avtomobilisti, če se jim med vožnjo pokvari radijska antena, tale odgovor:

Američan jo vrže proč in kupi novo;

Mehičan jo porabi za trnek in gre loviti ribe;

Italijan se jezi in zabavlja na svojo vlado;

Nemec takoj kupi knjigo o popraviljanju anten;

Francoz izključi radio;

Rus porabi posamezne kose antene za nov izum;

Škot proda radio;

Švicar ima seveda s seboj rezervno anteno.

JURČEK RISE

PISE: V. GRAD
RISE: JURČEK

10

Živalski vrt

Tedaj pa se je Jurček prebudil, ker so živali zganjale tak hrup. Odprl je oči — in zagledal Važiča, kako se poželjivo obližuje in jo maha proti njegovi postelji. »Pojedel me bo! ga je spreletelo. »Moja radirka! Kje je radirka?« Radirke seveda ni bilo nikjer.

»Nakle je odkimal Važič. »Lahko me brene.«
»I-a!« je pritrdil Butejček. »Pa še kakole!«
»Dosti mi je tega mešetarjenja!« je zarenčal Važič in segel po Gizdalinki.
»Pusti me!« je zavreščala Gizdalinka in odskočila. »Pojej Jurčeka!«
»Nm-nml« se je obližnil Važič. »To je pa res dobra misel.«

